

POP PANKKI -RYHMÄN PUOLIVUOSIKATSAUS 1.1.–30.6.2016

POP Pankki

POP Pankki -ryhmän puolivuosisikatsaus 1.1.–30.6.2016

Toimitusjohtajan katsaus	3
POP Pankki -ryhmä ja POP Pankkien yhteenliittymä	4
Toimintaympäristö	5
Keskeiset tapahtumat ensimmäisellä vuosipuoliskolla	6
POP Pankki -ryhmän tulos ja tase	7
Liiketoimintasegmenttien kehitys	9
Luottoluokitukset	10
POP Pankki -ryhmän riskien ja vakavaraisuuden hallinta sekä riskiasema	11
Loppuvuoden näkymät	14
Katsauskauden jälkeiset tapahtumat	14
Tunnuslukujen laskentakaavat	15
Puolivuosisikatsaus 1.1.–30.6.2016	16
POP Pankki -ryhmän tuloslaskelma	16
POP Pankki -ryhmän laaja tuloslaskelma	17
POP Pankki -ryhmän tase	18
Laskelma POP Pankki -ryhmän oman pääoman muutoksista	19
POP Pankki -ryhmän rahavirtalaskelma	20
Liitetiedot	22
LIITE 1 POP Pankki -ryhmä ja puolivuosisikatsauksessa vertailutietona esitettävä taloudellinen lisäinformaatio	22
LIITE 2 POP Pankki -ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	24
LIITE 3 Aikaisempiin tilikausiin kohdistuva virhe kiinteistöomaisuuden poistoissa ..	25
LIITE 4 POP Pankki -ryhmän toimintasegmentit	26
LIITE 5 Korkotuotot ja -kulut	31
LIITE 6 Palkkiotuotot ja -kulut, netto	31
LIITE 7 Sijoitustoiminnan nettotuotot	32
LIITE 8 Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	33
LIITE 9 Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu	34
LIITE 10 Lainat ja saamiset	36
LIITE 11 Sijoitusomaisuus	37
LIITE 12 Vahinkovakuutustoiminnan varat	37
LIITE 13 Velat luottolaitoksille ja asiakkaille	38
LIITE 14 Vahinkovakuutustoiminnan velat	38
LIITE 15 Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	39
LIITE 16 Annetut ja saadut vakuudet	39
LIITE 17 Taseen ulkopuoliset sitoumukset	39
LIITE 18 Käyvät arvot arvostusmenetelmän mukaisesti	40
LIITE 19 Lähipiiritiedot	43
LIITE 20 Vakavaraisuus	44

Toimitusjohtajan katsaus

POP Pankki -ryhmän toiminta kehittyi myönteisesti katsauskaudella 1.1.–30.6.2016. Pankkitoiminnan tulos ennen veroja oli vertailukauden 1.1.–30.6.2015 tasolla ja vakuustoitominnan tulos parani merkittävästi. POP Pankki -ryhmän tulos yhteensä verojen jälkeen pieneni vertailukaudesta johtuen mm. sijoitustuottojen pientymisestä ja vakuusrahaston purkamisesta ja siitä aiheutuneesta verokulusta. POP Pankkien vakuusrahaston purkamisesta pankeille kirjattu purkutuotto ei sisälly POP Pankki -ryhmän tulokseen, koska kyseessä oli Ryhmän sisäinen järjestely, joka eliminoituu yhdistelyssä. Tuotosta maksettavat verot jäivät kuitenkin rasittamaan Ryhmän tilikauden tulosta. Luotto- ja talletuskanta jatkoivat vakaata ja tasapainoista kasvua.

Yhteenliittymän erinomainen vakavaraisuus parani edelleen, mikä yhdessä tutkimusten mukaan pohjoismaiden tyytyväisimpien pankkiasiakkaiden ja edistyksellisimpien digitaalisten vahinkovakuutuspalvelujen kanssa muodostaa vahvan pohjan liiketoiminnan asiakaslähtöiselle kehittämiselle myös jatkossa.

Vuodenvaihteessa aloittaneen POP Pankkien yhteenliittymän ensimmäisen toimintavuoden rakenteiden kehittäminen jatkui suunnitellusti. Keskusluottolaitos Bonum Pankki Oyj sai investointiluokan luottoluokituksen ja laski liikkeeseen ensimmäisen joukkovelkakirjalainansa. POP Pankit kehittivät konttoriverkostoa ja ottivat käyttöön uudet kotisivut. Suomen Vahinkovakuutus Oy jatkoi ripeää kasvua ja kannattavuuden parantamista saaden keskimäärin 3700 uutta asiakasta joka kuukausi.

Joulukuussa hyväksytyn uuden strategian toteutushankkeita käynnistettiin alkuvuoden aikana tähdäten parhaan asiakaskokemuksen kehittämiseen ja kannattavaan kasvuun.

Heikki Suutala
Toimitusjohtaja
POP Pankkiliitto

POP Pankki -ryhmä ja POP Pankkien yhteenliittymä

POP Pankki -ryhmä on suomalainen finanssiryhmä, joka tarjoaa vähittäispankkipalveluja henkilöasiakkaille, pienyrityksille ja maa- ja metsätalousyrityksille sekä vahinkovakuutuspalveluja henkilöasiakkaille. Osuustoimintataustaisen POP Pankki -ryhmän tavoitteissa korostuu terveen ja kannattavan liiketoiminnan lisäksi asiakaskokemuksen kehittäminen. POP Pankki -ryhmällä tarkoitetaan 31.12.2015 syntyneitä uutta juridista kokonaisuutta, jonka muodostavat POP Pankit ja POP Pankkiliitto osk sekä näiden määräysvallassa olevat yhteisöt. POP Pankki -ryhmästä laaditaan IFRS-standardien mukainen tilinpäätös. POP Pankki -ryhmän merkittävimmät asiakasliiketoimintaa harjoittavat yhtiöt ovat:

- 26 POP Pankkiliitto osk:n jäsenosuuspankkia, jotka käyttävät markkinointinimeä POP Pankki
- Bonum Pankki Oyj, joka on POP Pankkien keskusluottolaitos ja POP Pankkiliitto osk:n tytäryhtiö

- Suomen Vahinkovakuutus Oy, joka käyttää aputoiminimeä POP Vakuutus.

POP Pankit ja Bonum Pankki Oyj ovat POP Pankkien yhteenliittymän keskusyhteisö POP Pankkiliitto osk:n jäsenluottolaitoksia. POP Pankki -ryhmään kuuluu POP Pankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen lisäksi myös POP Holding Oy ja sen kokonaan omistama Suomen Vahinkovakuutus Oy, jotka eivät ole keskinäisen yhteisvastuun piirissä.

Alkuvuoden 2016 aikana Bonum Pankki Oy muutti yhteisömuotoaan julkiseksi osakeyhtiöksi (Oyj) ja POP Pankki -ryhmään kuulunut POP Pankkien vakuusrahasto purettiin. POP Pankkien vakuusrahasto voitiin purkaa, koska sille kuuluneet pankkiryhmän vakaan toiminnan turvaamiseen liittyvät tehtävät hoitaa jatkossa POP Pankkien yhteenliittymän keskusyhteisö POP Pankkiliitto osk.

Toimintaympäristö

Maailmantaloudessa kehitys osoittaa kasvuvauhdin hidastumista – tosin kehitys ei ole aivan yhtenäistä. Euroopan keskuspankki (EKP) on jatkanut voimakkaasti elvyttävää politiikkaa ja toimet markkinoiden likviditeetin tukemiseksi ovat painaneet historiallisen matalaa korkotasoa entistäkin alemmaksi. Vaikka energian hinta ja korkotaso ovat alhaalla ja rahan saatavuutta markkinoilla on pyritty helpottamaan, on euroalueen kasvuvauhti hitaanpuoleista. Brexit -äänestyspäätöksen jälkeen pelkona on EU:ssa populististen puolueiden kannatuksen kasvu. EU-kriittisten tahojen voimistuminen voi lisätä poliittista epävarmuutta ja myös EU:n tulevaisuuden tavoitteet ja etenevä yhdentymiskehitys voivat joutua poliittisen uudelleenarvioinnin kohteeksi.

Suomen talouskasvu on edelleen ollut vaatimatonta, vaikka joitakin positiivisia signaaleja on ollut havaittavissa. Työttömyyden kasvu on hidastunut ja erityisesti rakennusalalla toimeliaisuus on merkittävästi vilkastunut. Myös metsäteollisuuden suurinvestointien käynnistymisellä tulee olemaan positiivisia kerrannaisvaikutuksia talouteen. Asuntokauppa kävi alkuvuonna hieman aiempaa vilkkaammin ja ensimmäisellä kvartaalilla yksityinen kulutus nosti selvästi kokonaistuotantoa vuodentakaisesta.

Suurimpana ongelmana on edelleen vienti, joka ei ole lähtenyt elpymään ja viennin kilpailukyyn paran-

tamiseen tähtäävän kilpailukyky sopimuksen positiiviset vaikutukset realisoituvat vasta viiveellä. Sopimuksen syntyminen oli kuitenkin tärkeä askel oikeaan suuntaan, joka luo uskoa talouden positiiviseen kääntöeseen ja velkaantumisvauhdin asteittaiseen hidastumiseen.

Kotitalouksien ostovoiman kehitys on Suomessa ollut vaatimatonta ja kilpailukyky sopimuksella on lyhyellä tähtämellä sen kehittymiseen negatiivinen vaikutus, vaikka hallitus onkin luvannut kompensoida asiaa sopimuksen kattavuudesta riippuvilla veronkevennyksillä. Käytännössä nollassa oleva inflaatio ja poikkeuksellisen alhainen korkotaso ovat tukeneet merkittävästi kotitalouksien kykyä selvitä lainoistaan, vaikka maksuhäiriöiden määrä on kasvanut uuteen ennätykseen. Erityisesti sellaisten talouksien, jotka eivät ole kohdanneet työttömyyden aiheuttamia ongelmia, taloudellinen tilanne on säilynyt vakaana. Sijoittajille toimintaympäristö on ollut haasteellinen, kun epävarmuus velloi markkinoilla Brexit-äänestystä ja sen vaikutuksia odotellessa. Korkomarkkinat eivät puolestaan ole houkutteleet yksityistalouksia, kun tuotot ovat olleet historiallisen matalalla tasolla. Asuntomarkkinoilla kasvukeskuksien hintataso on edelleen ollut noususuunnassa, kun taas muualla hinnat ovat pysyneet ennallaan tai jopa hieman laskeneet.

Keskeiset tapahtumat ensimmäisellä vuosipuoliskolla

POP PANKKIEN YHTENLIITTYMÄN TOIMINTA HYVÄSSÄ VAUHDISSA

POP Pankkien yhteenliittymän toiminnan vakiinnuttaminen eteni suunnitellusti alkuvuoden aikana. Joulukuussa 2015 vahvistetun POP Pankki -ryhmän uuden strategian toteutushankkeet käynnistettiin keväällä 2016. Myös POP Pankkien yhteenliittymän ohjaukseen ja valvontaan liittyviä sisäisiä ohjeita kehitettiin edelleen ja vietiin käytäntöön.

POP Pankkien vakuusrahasto purettiin suunnitelman mukaisesti kesäkuussa 2016. Vakuusrahastolle ei ollut enää tarvetta POP Pankkien yhteenliittymän aloitettua toimintansa. Vakuusrahaston purkauksessa sen varat jaettiin jäsenpankeille.

POP PANKIT JA KESKUSLUOTTOLAITOS

POP Pankit kehittivät asiointikanaviaan. Uusi www.poppankki.fi -kotisivu julkaistiin toukokuussa 2016. Alkuvuoden aikana POP Pankit avasivat yhden uuden konttorin viime vuoden syksyllä avattujen neljän uuden konttorin lisäksi.

Helmikuussa POP Pankit myivät yhdessä omistamansa tytäryhtiön Optium Oy:n UB Omaisuudenhoito Oy:lle. Kaupasta saadulla myyntivoitolla ei ollut merkittävää vaikutusta katsauskauden tulokseen.

POP Pankkien Aktia Hypoteekkipankkiin välittämien asuntoluottojen siirto POP Pankkien omiin taseisiin aloitettiin kesäkuun lopulla. Noin 150 miljoonan euron luottokanta on suunniteltu siirrettäväksi POP Pankkien taseisiin keväteen 2017 mennessä.

POP Pankkiliitto osk:n omistama keskusluottolaitos Bonum Pankki Oy muutti yhtiömuotonsa julkiseksi osakeyhtiöksi (Oyj) 6.4.2016. Bonum Pankki Oy hankki S&P Globalilta luottoluokituksen 23.5.2016. Maaliskuussa Bonum Pankki Oy julkisti 150 miljoonan euron sijoitustodistusohjelman ja toukokuussa 750 miljoonan euron joukkovelkakirjalainaohjelman. Kesäkuussa Bonum Pankki laski liikkeeseen joukkovelkakirjalainaohjelman puitteissa ensimmäisen monivuotisen joukkovelkakirjalainan, joka oli määrältään 100 miljoonaa euroa.

VISA-KAUPPA

Marraskuussa 2015 julkistettu Visa Europan myynti yhdysvaltalaiselle Visa Inc. -yhtiölle varmistui keväällä ja kauppa toteutui kesäkuussa. POP Pankki -ryhmän korttien liikkeeseen laskijana toimiva Bonum Pankki Oy tuloutti osuutensa myynnistä kesäkuussa 1,5 miljoonan euron myyntivoiton. Ennen Bonum Pankki Oy:n korttiliiketoiminnan aloittamista POP Pankkien korttien liikkeeseenlasku oli järjestetty yhteistyössä Nets Oy:n kanssa, joka oli Visa Europan jäsen (Principal Member). POP Pankkiliitto osk:n jäsenyys (Associate Member) on liittynyt Nets Oy:n, Suomen Luotto-osuuskunnan sekä muiden pankkiryhmittymien kanssa tehtyyn yhteistyöhön, minkä vuoksi kauppahintaa ei maksettu suoraan POP Pankki -ryhmälle. POP Pankkiliitto osk:n johto arvioi kaupasta tuloutuvan myyntivoiton hyvin varovaisesti ottaen huomioon, että osapuolten juridiset suhteet ja kauppahinnan suorittamisperusteet ovat vielä jossain määrin epäselviä. POP Pankkiliitto osk tuloutti osuutensa myynnistä 1 miljoonan euron myyntivoiton. POP Pankki -ryhmän tulouttama 2,5 miljoonan euron myyntivoitto merkittiin sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Myyntivoiton määrä tulee tarkentumaan myöhemmin.

VAHINKOVAKUUTUKSEN ASIAKASMÄÄRÄ EDELLEEN KASVUSSA

Suomen Vahinkovakuutus Oy:n asiakasmäärä jatkoi reipasta kasvua. Puhelinmyynti- ja asiakaspalveluyksikkö organisoitiin uudestaan vastaamaan kasvavien volyymien tarpeisiin.

Vakuutusyhtiön Solvenssi II:n mukaiset viranomaisvaatimukset hallinnolle, vakavaraisuuslaskennalle ja raportoinnille astuivat voimaan vuoden alussa. Suomen Vahinkovakuutus Oy täyttää Solvenssi II:n mukaiset pääomavaatimet.

Suomen Vahinkovakuutus Oy lanseerasi markkinoiden ensimmäisen kilometripohjaisen POP Auto Kilsa -autovakuutus tuotteen. Tuotteen liikennevakuutuksen ja kaskovakuutuksen hinta määräytyy ajokilometrien mukaan. Kesäkuun loppuun mennessä tuotetta myytiin yli 5 000 kappaletta. Tuotteen lanseeraus saavutti laajaa näkyvyyttä suurimmissa valtamedioissa.

POP Pankki -ryhmän tulos ja tase

POP Pankkien yhteenliittymä aloitti toimintansa 31.12.2015. POP Pankki -ryhmän keskusyhteisöllä POP Pankkiliito osk:lla on velvollisuus laatia yhdistelty tilinpäätös kansainvälisiä IFRS-tilinpäätösstandardeja noudattaen. Koska toiminnan aloittamishetki oli tilikauden viimeinen päivä, kattaa POP Pankki -ryhmän ensimmäinen virallinen tilinpäätös tilikauden päättymispäivän 31.12.2015. Tilinpäätös sisältää POP Pankki -ryhmän taseen sekä IFRS-standardien mukaisesti taseen liitteenä annettavat tiedot, laatimisperiaatteet sekä muut liitetiedot. Virallisen IFRS-tilinpäätöksen liitteessä 48 annetaan lisäksi taloudellista lisäinformaatiota, joka kattaa IFRS-standardien mukaisesti laaditut tiedot tilikaudelta 1.1.–31.12.2015 ja vertailukaudelta 1.1.–31.12.2014. POP Pankki -ryhmän taloudellisen lisäinformaation osalta IFRS-standardeihin siirtymispäivä oli 1.1.2014 ja lisäinformaationa esitetyt tiedot on laadittu soveltaen tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

POP Pankki -ryhmän ensimmäisessä puolivuositarkastuksessa 1.1.–30.6.2016 annetaan taloudellisena lisäinformaationa vertailutietoa kaudelta 1.1.–30.6.2015 yhteenliittymän perustamista edeltävältä ajalta. Vertailutiedot on laadittu noudattaen tilinpäätöksen laatimisperiaatteita. Puolivuositarkastuksessa esitettävät tulostiedot ajalta 1.1.–30.6.2015 sekä tasetietojen 1.1.2015 ja 30.6.2015 tai 31.12.2015 täsmäytyslaskelmat ovat osa taloudellista lisäinformaatiota. Taloudellinen lisäinformaatio on merkitty puolivuositarkastuksessa alaviittein.

POP PANKKI -RYHMÄN TULOSKEHITYS (VERTAILUKAUSI 1.1.-30.6.2015 *)

POP Pankki -ryhmässä liiketoimintaa seurataan kahdella liiketoimintasegmentillä: pankkitoiminta ja vakuutus-toiminta. Pankkitoiminnan tulos ennen veroja oli vertailukauden 1.1.-30.6.2015 tasolla ja vakuutustoiminnan tulos parani merkittävästi. POP Pankki -ryhmän tulos yhteensä verojen jälkeen kuitenkin pieneni vertailukaudesta johtuen muun muassa sijoitustuottojen pienentymisestä ja muuhun toimintaan sisältyneen vakuusrahaston purkamisesta ja siitä aiheutuneesta verokulusta.

POP Pankki -ryhmän merkittävin tuottoerä korkokate kehittyi myönteisesti huolimatta haasteellisesta korkotilanteesta. Korkokatetta kertyi tammi-kesäkuussa 30,6 miljoonaa euroa, jossa kasvua vuoden 2015 vertailukauteen oli 2,2 prosenttia. Myös palkkiotuottojen nettomäärä kasvoi selvästi (+8,9 %) 16,0 miljoonaan euroon. Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot kasvoivat 78,5 prosenttia 3,2 miljoonaan euroon.

Sijoitusympäristön haasteellisuuden vuoksi sijoitustoiminnan nettotuotot laskivat vertailukaudesta 23,6 prosenttia 6,4 miljoonaan euroon. Sijoitustoiminnan nettotuottoihin kirjattiin alkuvuonna arvonalentumisia yhteenliittymän yhtenäisten kirjausperiaatteiden mukaisesti 1,5 miljoonaa euroa, kun vertailukaudella ei kirjattu merkittäviä arvonalentumisia. Sijoitusten arvonalentumisten kasvuun vaikutti sijoitusten arvonalentumiskäytäntöjen tiukentaminen ja yhtenäistäminen tilikauden 2015 lopussa. Oman pääoman ehtoisten arvonalentumisen merkittävyyssuhteita tiukennettiin katsauskaudella 40 prosentista 30 prosenttiin, mikä lisäsi kaudelle kirjattuja arvonalentumisia hieman. Sijoitustoiminnan nettotuottoja kasvatti kertaluonteinen Visa Europen osuuksien myyntivoitto, joka oli yhteensä 2,5 miljoonaa euroa.

Liiketoiminnan yhteenlasketut tuotot kasvoivat 1,5 miljoonalla eurolla 59,2 miljoonaan euroon (+2,7 %).

POP Pankit ovat perustaneet puolivuositarkastusta edeltävän 12 kuukauden aikana useita uusia kontto-reita ja niiden perustamisella on ollut kustannuksia kasvattava vaikutus. Lisäksi yhteenliittymän käynnistämiseen on liittynyt lisäkustannuksia. Henkilöstökulut olivat alkuvuonna 19,6 miljoonaa euroa (+7,2 %) ja liiketoiminnan muut kulut 25,0 miljoonaa euroa (+16,6 %). Kulut ilman lainojen ja saamisten arvonalentumistappioita olivat 47,4 miljoonaa euroa (+11,8 %).

Arvonalentumisia kirjattiin lainasaamisiin alkuvuonna 2,4 miljoonaa euroa, jossa oli kasvua vertailukaudesta 1,5 miljoonaa euroa. Kasvun syynä oli muun muassa arvonalentumisten kirjausperiaatteiden yhtenäistäminen.

* Taloudellista lisäinformaatiota ajalta ennen POP Pankkien yhteenliittymän toiminnan käynnistämistä 31.12.2015. Ks. s. 4.

Liiketoiminnan keskeiset tuottoerät kehittyivät myönteisesti, mutta erityisesti yhteenliittymän käynnistämiseen ja korttiliiketoiminnan siirtoon Bonum Pankkiin liittyvät kustannusnousut, vakuusrahaston purkamisesta aiheutunut verokulu sekä sijoitustoiminnan matalammat tuotot johtivat siihen, että POP Pankki -ryhmän tulos ennen veroja jäi vertailuajanjaksoa alhaisemmaksi ollen 9,4 miljoonaa euroa (14,4).

POP Pankki -ryhmään kuuluvien POP Pankkien tulokseen sisältyy POP Pankkien vakuusrahaston purkamisesta kirjattu tuotto 10,0 miljoonaa euroa, joka eliminoituu POP Pankki -ryhmän yhdistelyssä, koska varat ovat sisältyneet POP Pankki -ryhmän omaan pääomaan jo aiemmillä tilikausilla. Tuotosta maksettavat verot 2,0 miljoonaa euroa jäävät kuitenkin rasittamaan Ryhmän tilikauden tulosta, vaikka tuotto ei sisälly Ryhmän tulokseen.

POP PANKKI -RYHMÄN KESKEISET TUNNUSLUVUT

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2016	1.1.–30.6.2015*	1.1.–31.12.2015*
Liikevaihto	69 395	67 532	126 963
Korkokate	30 625	29 974	61 237
% liikevaihdosta	44,1 %	44,4 %	48,2 %
Tulos ennen veroja	9 430	14 372	12 023
% liikevaihdosta	13,6 %	21,3 %	9,5 %
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	59 231	57 691	103 292
Liiketoiminnan kulut yhteensä	-44 551	-39 670	-80 474
Kulu-tuottosuhde	75,2 %	68,8 %	77,9 %
Taseen loppusumma	4 183 457	4 018 638	4 071 635
Oma pääoma	441 054	398 190	423 716
Kokonaispääoman tuotto, ROA %	0,1 %	0,3 %	0,2 %
Oman pääoman tuotto, ROE %	1,1 %	2,5 %	2,1 %
Omavaraisuusaste, %	10,5 %	9,9 %	10,4 %
Ydinpääomasuhde, (CET1) %	20,9 %	-	20,2 %
Vakavaraisuussuhde, (TC) %	21,5 %	-	20,8 %
Arvon alentumistappiot luotoista ja muista saamisista	-2 420	-949	-4 961

* Luvut perustuvat POP Pankkien yhteenliittymän toiminnan käynnistämistä 31.12.2015 edeltävältä ajalta esitettävään taloudelliseen lisäinformaatioon. Ks. s. 7. Vuodelta 2015 esitettyjä tunnuslukuja on oikaistu kiinteistöyhteisöjen poistojen oikaisun vuoksi. Oikaisuja on selvitetty tarkemmin puolivuosisikatsauksen liitteessä 3.

Liiketoimintasegmenttien kehitys

PANKKITOIMINTA

POP Pankki -ryhmän pankkitoimintasegmentin muodostavat vähittäispankkitoimintaa harjoittavat POP Pankit ja yhteenliittymän keskusluottolaitos Bonum Pankki Oyj. POP Pankeilla oli katsauskauden lopussa 240,6 tuhatta asiakasta (katsauskauden alussa 241,3). Jäseniä POP Pankeissa oli 85,2 tuhatta (katsauskauden alussa 84,5 tuhatta). Bonum Pankki laski kesäkuussa liikkeeseen kolmivuotisen 100 miljoonan euron joukkovelkakirjalainan, mikä monipuolisti Ryhmän varainhankintaa.

POP Pankit maksoivat POP Osuuksille ja lisäosuuksille korkoja 1,0 miljoonaa euroa. POP Osuus on osuuskuntalain mukainen sijoitus osuuspankin omaan pääomaan. 30.6.2016 mennessä POP Pankit ovat laskeneet liikkeeseen POP Osuuksia yhteensä 30,7 miljoonaa euroa (17,9). Pankkitoiminnan varat olivat kesäkuun lopussa 4 205,9 miljoonaa euroa, jossa oli kasvua vuodenvaihteesta 3,0 prosenttia. Talletuskanta oli 3 398,9 miljoonaa euroa (+1,5 %) ja luottokanta 3 089,8 miljoonaa euroa (+2,0 %).

Pankkitoiminnan tulos (vertailukausi 1.1.-30.6.2015*)

Pankkitoiminnan korkokate kasvoi 30,7 miljoonaan euroon (+1,0 %) verrattuna vastaavaan kauteen viime vuonna. Palkkiotuottojen nettomäärä kasvoi 14,5 miljoonaan euroon (+9,2 %). Sijoitusympäristö oli vuoden 2015 alkuvuoteen verrattuna haasteellisempi, minkä vuoksi sijoitustoiminnan tuotot jäivät vertailukautta alhaisemmiksi 4,6 miljoonaan euroon (-43,1 %). Sijoitustoiminnan nettotuottoihin kirjattiin alkuvuonna arvonalentumisia yhteenliittymän yhtenäisten kirjausperiaatteiden mukaisesti 1,5 miljoonaa euroa, kun vertailukaudella ei kirjattu merkittäviä arvonalentumisia. Sijoitusten arvonalentumisten kasvuun vaikutti sijoitusten arvonalentumiskäytäntöjen tiukentaminen ja yhtenäistäminen tilikauden 2015 lopussa. Oman pääoman ehtoisten arvonalentumisen merkittävyyskriteeriä tiukennettiin katsauskaudella 40 prosentista 30 prosenttiin, mikä lisäsi kaudelle kirjattuja arvonalentumisia hieman. Sijoitustoiminnan nettotuottoihin sisältyy Visa European myynnistä Bonum Pankille tuloutettu myyntivoitto 1,5 miljoonaa euroa. Liiketoiminnan muut tuotot kasvoivat

puolestaan selvästi 12,7 miljoonaan euroon (+203,3 %). Liiketoiminnan muiden tuottojen kasvun taustalla oli POP Pankkien vakuusrahaston purkaminen, joka lisäsi POP Pankkien tuottoja 10,0 miljoonaa euroa. Yhteensä liiketoiminnan tuotot kasvoivat 11,5 prosenttia 62,7 miljoonaan euroon.

Pankkitoiminnan henkilöstökulut kasvoivat 2,9 prosenttia 14,8 miljoonaan euroon ja liiketoiminnan muut kulut 23,4 prosenttia 23,5 miljoonaan euroon. Kustannusten nousuun vaikutti suurelta osin edeltävän 12 kk aikana tehdyt merkittävät panostukset uusien konttoreiden perustamiseen sekä korttiliiketoiminnan siirto POP Pankki -ryhmän oman keskusluottolaitoksen Bonum Pankki Oyj:n hoidettavaksi. Liiketoiminnan kulut yhteensä (sis. poistot) olivat 40,4 miljoonaa euroa (+14,0 %).

Arvonalentumisia kirjattiin lainoista ja saamisista 2,4 miljoonaa euroa, kun niitä vertailukaudella kirjattiin 0,9 miljoonaa euroa. Kasvua vertailukaudesta oli 1,5 miljoonaa euroa, mikä johtui muun muassa arvonalentumisten kirjausperiaatteiden yhtenäistämisestä.

Pankkitoiminnan tulos ennen veroja 19,9 miljoonaa euroa (19,8) oli samalla tasolla kuin vertailukaudella.

VAKUUTUSTOIMINTA

POP Pankki -ryhmän vakuutustoimintasegmentin muodostaa Suomen Vahinkovakuutus Oy, jonka liiketoiminnan kasvu jatkui voimakkaana. Alkuvuoden aikana yhtiö onnistui yhtäaikaisesti kasvattamaan liiketoiminnan volyymeja sekä parantamaan vahinkosuhdetta. Yhtiö sai uusia asiakkaita keskimäärin 3 700 asiakkaan kuukausivauhtia. Suomen Vahinkovakuutus Oy:n asiakasmäärä kasvoi katsauskauden aikana 73 tuhannesta asiakkaasta 85 tuhanteen asiakkaaseen. Uusimman asiakastutkimuksen mukaan 96 prosenttia (92 %) asiakkaista suosittelisi yhtiötä.

Vakuutustoiminnan tulos (vertailukausi 1.1.-30.6.2015*)

Vakuutustoiminnan vahinkosuhte parani 6 prosenttiyksikköä ja vakuutustekninen kannattavuus parani huomattavasti. Vahinkosuhte oli 80,4 prosenttia (86,4) ja liikekulusuhde 34,8 (36,9).

* Taloudellista lisäinformaatiota ajalta ennen POP Pankkien yhteenliittymän toiminnan käynnistämistä 31.12.2015. Ks. s. 4.

Vakuustustoiminnan nettotuotot kasvoivat vertailukaudesta 82,9 prosenttia 3,2 miljoonaan euroon. Vakuutusmaksutulo (brutto) kasvoi vertailukaudesta 17 prosenttia 18,1 miljoonaan euroon. Sijoitustuotot vuoden alusta käyvin arvoin olivat 1,0 prosenttia (0,3).

Kauden tappio pieneni parantuneen vahinko- ja liikelulusuhteen myötä vertailukauteen nähden ja oli -2,3 miljoonaa euroa (-3,3). Yhtiö tavoittelee positiivista tulosta viimeistään vuonna 2017.

Luottoluokitukset

Keväällä POP Pankkiliitto osk:n omistama POP Pankki -ryhmän keskusluottolaitos Bonum Pankki Oyj hankki S&P Globalilta (S&P) luottoluokituksen. S&P myönsi 23.5.2016 Bonum Pankki Oyj:lle pitkäaikaisen investointitason (investment grade) luottoluokituksen 'BBB' ja lyhytaikaisen luottoluokituksen 'A-2'. Näkymät ovat vakaat. Annettu luokitus heijastelee S&P:n käyttämien

kriteerien mukaan tehtyä arviota, jossa arvioitiin muun muassa POP Pankki -ryhmän liiketoiminta-asemaa, taloudellista suoriutumista, pääoma- ja likviditeettipuskureita, riskiprofiilia sekä varainhankintaa. S&P:n antama vakaa näkymä kuvastaa POP Pankki -ryhmän vahvaa vakavaraisuutta, liiketoiminnan vakautta ja ennustettavuutta sekä yhteenliittymän myötä paranevaa tehokkuutta.

POP Pankki -ryhmän riskien ja vakavaraisuuden hallinta sekä riskiasema

POP Pankkien riskienhallinnan sekä vakavaraisuuden hallinnan tavoitteet, periaatteet ja organisointi on kuvattu POP Pankki -ryhmän tilinpäätöksen 2015 liitteessä 4. Katsauskaudella ei ole tehty olennaisia muutoksia tilinpäätöksessä kuvattuihin tavoitteisiin, periaatteisiin tai organisointiin.

PANKKITOIMINNAN RISKIT

Luottoriski

Pankkitoiminnan luottoriskiasema säilyi vakaana ja riskitasoltaan maltillisena. Erääntyneiden saamisten tunnusluvut pysyivät maltillisella tasolla, joskin haastava taloudellinen tilanne kotimarkkinoilla näkyi erääntyneiden saamisten tunnuslukujen jonkin verran vuodenvaihdetta korkeampana tasona. Saamisryhmäkohtaisesti kirjattujen arvonalentumistappioiden määrä säilyi lähellä vuodenvaihteen tasoa, kun taas saamiskohtaiset arvonalentumistappiot kasvoivat hieman.

Luottokanta kasvoi vuodenvaihteesta 2,0 prosenttia päättyen 3 089,8 miljoonaan euroon (vuoden 2015 lopussa 3 029,0). Välitettujen Aktia Hypoteekkipankki Oyj:n kiinnitysluottojen määrä toisen neljännesvuoden lopussa oli 147,6 miljoonaa euroa (203,1). Pääosa luotonannosta kohdistuu vähäriskiseen henkilöasiakasluotukseen. Henkilöasiakkaille myönnettyjen luottojen osuus luottokannasta oli 64,5 prosenttia (64,1), yritysten osuus 16,7 prosenttia (16,8) ja maatilayrittäjien osuus 18,7 prosenttia (19,1). Asuinkiinteistövakuudellisten luottojen osuus luottokannasta oli 63,3 prosenttia (63,0).

POP Pankkien yhteenliittymän yli 90 päivää erääntyneenä olleet saamiset olivat 0,93 prosenttia (0,76) luottokannasta. Yhteenliittymän 30–90 päivää erääntyneenä olleet saamiset olivat toisen vuosineljänneksen lopussa 1,76 prosenttia (1,53) luottokannasta.

Toisen vuosineljänneksen lopussa luottoihin ja saamisiin kohdistuvat arvonalentumiset olivat yhteensä 18,6 miljoonaa euroa (16,9). Näistä saamiskohtaisia arvonalentumisia oli yhteensä 15,8 miljoonaa euroa (14,2) ja saamisryhmäkohtaisia arvonalentumisia yhteensä 2,8 miljoonaa euroa (2,8).

POP Pankkien yhteenliittymän toimiala- ja asiakasriskit ovat hajautuneita. Toisen vuosineljänneksen lopulla Yhteenliittymällä oli yksi asiakaskokonaisuus, jonka

kokonaisvastuut ylittivät 10 % Yhteenliittymän omista varoista ja luokitellaan näin ollen suureksi asiakasriskiksi EU:n vakavaraisuusasetuksen 392 artiklan mukaan. Asiakaskokonaisuus kuuluu POP Pankki -ryhmään.

Likviditeettiriski

Ryhmän maksuvalmiusasema säilyi katsantokauden aikana vahvana. Jäsenluottolaitosten likviditeettiä säätelevä viranomaisvaade LCR (liquidity coverage ratio) tuli voimaan 1.10.2015, jolloin kaikkien luottolaitosten tuli täyttää viranomaisten tunnusluvulle asettama vähimmäisvaade 60 prosenttia. Vuoden 2016 alusta vaade on 70 prosenttia, josta se nousee portaittain 100 prosenttiin 1.1.2018 mennessä. POP Pankkien yhteenliittymällä oli 30.6.2016 LCR- kelpoisia likvidejä varoja 471,7 miljoonaa euroa, joista 35,6 prosenttia oli käteistä ja keskuspankkisaatavia, 94,0 prosenttia erittäin likvidejä varoja ja 6,0 prosenttia muita likvidejä varoja. Yhteenliittymän LCR-tunnusluku oli 226 prosenttia 30.6.2016 (202).

Päivänsisäistä maksuvalmiutta valvoo yhteenliittymän keskusluottolaitos Bonum Pankki Oyj. Yhteenliittymän keskusyhteisön hallitus määrittää likviditeettitarpeen huomioon ottaen yhteenliittymätason likviditeettiriskinotonaluuden, joka on maltillinen. Jäsenluottolaitokset seuraavat jatkuvasti omaa maksuvalmiuttaan sekä LCR-tunnuslukuun. Keskusyhteisö seuraa LCR-tunnuslukuun yhteenliittymä- sekä jäsenpankkitasolla.

Markkinariski

Yhteenliittymän merkittävin markkinariski on rahoitustaseen korkoriski, jota seurataan ja rajoitetaan sekä nykyarvomenetelmän että tulariskimallin kautta. Korkoriskiä syntyy jäsenluottolaitosten rahoitustaseista, jotka koostuvat anto- ja ottolainauksesta, markkinaehtoisesta jälleenrahoituksesta sekä sijoitus- ja likviditeettisalkuista.

Sijoitustoiminnan markkinariskiä rajoitetaan POP Pankkien yhteenliittymässä sekä vahinkovakuutusyhtiössä omaisuusluokkien allokaation, johdannaisten, valuuttariskin ja strukturoitujen tuotteiden osalta. Yhteenliittymän jäsenluottolaitosten liiketoimintaan ei lähtökohtaisesti kuulu kaupankäynti omaan lukuun tai

asiakaskaupankäynti. Johdannaisten käyttö on rajoitettu rahoitustaseen korkoriskin suojaustarkoitukseen. Suojausten tehokkuus todennetaan jatkuvana prosessina ja taseen sekä suojaavien johdannaisten korkoriskiä seurataan erikseen sekä nykyarvo- että tulo-riskilaskennalla. Valuutariskiä ei oteta lainkaan luotonannossa. Jäsenluottolaitos saa käyttää strukturoituja tuotteita vain riskien valvontatoiminnon luvalla.

Operatiiviset riskit

Operatiivisten riskien toteutumista pyritään minimoimaan henkilöstön jatkuvalla kehittämisellä ja kattavilla toimintaohjeilla sekä sisäisen valvonnan toimenpiteillä muun muassa eriyttämällä mahdollisuuksien mukaan asioiden valmistelu, päätöksenteko, toimeenpano ja valvonta toisistaan.

Merkittävimpiin tuotteisiin, palveluihin, toimintoihin, prosesseihin ja järjestelmiin liittyvät operatiiviset riskit tunnistetaan liiketoiminnan tekemässä uuden tuotteen tai palvelun arviointiprosessissa, jonka riskien valvontatoiminto katselmoi. Lisäksi jäsenluottolaitokset tekevät vuosittain operatiivisten riskien itsearvioinnin. Osa operatiivisten riskien aiheuttamista tappioista suojataan vakuutusturvalla. Tietojärjestelmien toimintahäiriöistä aiheutuviin riskeihin on varauduttu jatkuvuussuunnittelulla.

VAKUUTUSTOIMINNAN RISKIT

Tarkastelukaudella merkittävimmät vakuutusriskit ovat liittyneet liiketoiminnan kannattavuuskehitykseen ja siinä erityisesti hinnoittelun ja asiakasvalinnan kehittämiseen ja liiketoiminnan volyymien riittävään kasvattamiseen kannattavuusnäkökulma huomioiden.

Merkittävimmät operatiiviset riskit ovat edelleen liittyneet IT-järjestelmäkokonaisuuden rakentamiseen ja vakuutustoiminnan prosessien hallittuun skaalaamiseen ja kehittämiseen myynti-, asiakas- ja korvausvolyymeiden kasvaessa.

Tietoturvariskit ovat verkossa toimivalle yhtiölle merkittäviä, joten niiden hallintaan panostetaan voimakkaasti. Sijoitustoiminta on ollut turvaavaa eikä siihen ole kohdistunut merkittäviä riskejä.

Hallitus hyväksyy vuosittain yhtiön riskienhallintasuunnitelman.

VAKAVARAISUUDEN HALLINTA

Vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena on varmistaa POP Pankkien yhteenliittymän pääomien riittävä mää-

rä, laatu ja niiden tehokas käyttö. Pääomilla katetaan yhteenliittymän liiketoimintastrategiasta ja -suunnitelmasta aiheutuvat olennaiset riskit ja turvataan yhteenliittymän häiriötön toiminta odottamattomien tappioiden varalta. Tavoitteeseen pyritään dokumentoidulla ja systemaattisella vakavaraisuuden hallintaprosessilla, joka kytkeytyy kiinteästi yhteenliittymän ja jäsenluottolaitosten strategiaprosessiin ja liiketoiminnan suunnitteluun sekä johtamiseen.

Jäsenluottolaitokset tunnistavat ja arvioivat toimintaansa liittyvät riskit kattavasti ja mitoittavat riskinkantokykynsä vastaamaan riskien yhteismäärää. Vakavaraisuutensa turvaamiseksi pankki asettaa riskiperusteiset pääomatavoitteet ja laatii pääomasuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi.

POP Pankkien yhteenliittymän omat varat muodostuvat jäsenosuuksista, lisäosuuksista, POP Osuuksista, kertyneistä voittovaroista sekä muista vapaista rahastoista. EU:n vakavaraisuusasetus N:o 575/2013 ei tunnista jäsenluottolaitosten aiemmin käyttämiä lisäosuuksia pääomainstrumentiksi, joten lisäosuus ei ole uuden sääntelyn mukaan enää jäsenluottolaitosten omien varojen erä. Vakavaraisuusasetusta sovelletaan 1.1.2014 alkaen, mutta lisäosuuksia koskevien siirtämäsäännösten osalta soveltaminen muuttuu asteittain. Osa yhteenliittymän jäsenluottolaitoksista on vuodesta 2015 alkaen laskenut liikkeelle uusia, omiin varoihin laskettavia pääomainstrumentteja, POP Osuuksia. POP Osuuksia oli vuoden 2016 toisen vuosineljänneksen lopussa laskettu liikkeelle yhteensä 30,7 miljoonaa euroa (17,9).

Toisen vuosineljänneksen lopussa POP Pankkien yhteenliittymän vakavaraisuus oli hyvällä tasolla. Yhteenliittymän vakavaraisuussuhde oli 21,5 prosenttia (20,8) ja ydinpääoman suhde riskipainotettuihin eriin 20,9 prosenttia (20,2). Yhteenliittymä ei lue tilikauden voittoa omiin varoihin.

Lakisäateinen alaraja vakavaraisuussuhteelle on 8 prosenttia ja ydinpääomalle 4,5 prosenttia. Vuoden 2015 alussa otettiin 8 prosentin vähimmäisvakavaraisuusvaatimuksen lisäksi käyttöön kiinteä lisäpääomavaatimus 2,5 prosenttia sekä muuttuva lisäpääomavaatimus, jonka viranomaiset voivat tarvittaessa asettaa 0 - 2,5 prosentin tasolle. Muuttuva lisäpääomavaatimus määräytyy luottolaitoksen taseessa olevien vastuiden kotimaan mukaan. Finanssivalvonta ei ole toistaiseksi asettanut muuttuvaa lisäpääomavaatimusta suomalaisille vastuille, joista yhteenliittymän jäsenluottolaitosten luotto- ja vastapuoliriski lähes kokonaan muodostuu.

POP PANKKIEN YHTENLIITTYMÄN VAKAVARAISUUDEN YHTENVETO

(1 000 euroa)	30.6.2016	31.12.2015
Omat varat		
Ydinpääoma ennen vähennyksiä	477 440	461 632
Vähennykset ydinpääomasta	-5 379	-6 089
Ydinpääoma (CET1) yhteensä	472 061	455 542
Ensisijainen lisäpääoma ennen vähennyksiä	8 815	10 545
Vähennykset ensisijaisesta lisäpääomasta	-	-
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	8 815	10 545
Ensisijainen pääoma (T1 = CET1 + AT1)	480 876	466 087
Toissijainen pääoma ennen vähennyksiä	3 526	3 164
Vähennykset toissijaisesta pääomasta	-	-
Toissijainen (T2) pääoma yhteensä	3 526	3 164
Omat varat yhteensä (TC = T1 + T2)	484 402	469 251
Riskipainotetut erät yhteensä	2 256 276	2 252 853
josta luottoriskin osuus	2 046 965	2 038 332
josta vastuun arvonoikaisuriski (CVA)	2 463	3 599
josta markkinariskin osuus (valuuttariski)	20 817	24 892
josta operatiivisen riskin osuus	186 031	186 031
Luottolaitoslain mukainen kiinteä lisäpääomapuskuri (2,5%)	56 407	56 321
Vastasyklinen pääomapuskuri	200	253
Ydinpääoma (CET1) suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	20,9 %	20,2 %
Ensisijainen pääoma (T1) suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	21,3 %	20,7 %
Omat varat yhteensä (TC) suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	21,5 %	20,8 %
Vähimmäisomavaraisuusaste		
Ensisijainen pääoma	480 876	466 087
Vastuut yhteensä	4 429 563	4 283 948
Vähimmäisomavaraisuusaste, %	10,9 %	10,9 %

Loppuvuoden näkymät

Toimintaympäristöön liittyy paljon epävarmuustekijöitä, joista merkittävimpiä ovat negatiivisten korkojen ympäristö, sijoitusympäristön epävarmuus ja talouden kehittyminen Suomessa. Loppuvuoden liiketoiminnan odotetaan kehittyvän siten, että POP Pankki -ryhmän koko vuoden 2016 tulos ennen veroja on suurempi tai samalla tasolla kuin vuonna 2015.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

POP Pankki -ryhmällä ei ole katsauskauden jälkeen ollut sellaisia merkittäviä liiketapahtumia, joilla olisi olennaista vaikutusta katsauskaudelta esitettyyn taloudelliseen informaatioon.

POP Pankkiliitto osk:n hallintoneuvosto on 24.8.2016 toimitusjohtajan aloitteesta päättänyt käynnistää uuden toimitusjohtajan hakuprosessin siten, että nykyinen POP Pankkiliitto osk:n toimitusjohtaja Heikki Suutala jättää tehtävänsä viimeistään 31.3.2017 mennessä.

Tunnuslukujen laskentakaavat

Liikevaihto

Korkotuotot, palkkiotuotot, kaupankäynnin nettotuotot, sijoitustoiminnan nettotuotot, vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot, liiketoiminnan muut tuotot, suojauslaskennan nettotuotot

Liiketoiminnan tuotot yhteensä

Korkokate, palkkiotuotot ja -kulut netto, kaupankäynnin nettotuotot, sijoitustoiminnan nettotuotot, vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot, liiketoiminnan muut tuotot, suojauslaskennan nettotuotot

Liiketoiminnan kulut yhteensä

Henkilöstökulut, liiketoiminnan muut kulut (ei sisällä poistoja)

Kulut/tuotot-suhde, %

$$\frac{\text{Liiketoiminnan kulut yhteensä}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} * 100$$

Oman pääoman tuotto (ROE)

$$\frac{\text{Katsauskauden tulos}}{\text{Oma pääoma ja vähemmistön osuus}} * 100$$

Koko pääoman tuotto (ROA)

$$\frac{\text{Katsauskauden tulos}}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} * 100$$

Omavaraisuusaste, %

$$\frac{\text{Oma pääoma ja vähemmistön osuus}}{\text{Taseen loppusumma}} * 100$$

Puolivuosikatsaus 1.1.–30.6.2016

POP PANKKI -RYHMÄN TUOSLASKELMA

(1 000 euroa)	Liite	1.1.–30.6.2016	1.1.–30.6.2015*	Muutos, %
Korkotuotot		40 233	40 752	-1,3 %
Korkokulut		-9 608	-10 778	-10,9 %
Korkokate	5	30 625	29 974	2,2 %
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	6	15 975	14 668	8,9 %
Kaupankäynnin nettotuotot		236	320	-26,3 %
Sijoitustoiminnan nettotuotot	7	6 375	8 340	-23,6 %
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	8	3 233	1 812	78,5 %
Liiketoiminnan muut tuotot		2 787	2 578	8,1 %
Liiketoiminnan tuotot yhteensä		59 231	57 691	2,7 %
Henkilöstökulut		-19 598	-18 274	7,2 %
Liiketoiminnan muut kulut		-24 953	-21 396	16,6 %
Poistot ja arvonalentumistappiot aineellisesta ja aineettomista hyödykkeistä		-2 829	-2 700	4,8 %
Liiketoiminnan kulut yhteensä		-47 381	-42 370	11,8 %
Arvonalentumistappiot lainoista ja saamisista		-2 420	-949	155,1 %
Tulos ennen veroja		9 430	14 372	-34,4 %
Tuloverot		-4 992	-3 901	28,0 %
Katsauskauden tulos		4 438	10 471	-57,6 %
Josta				
POP Pankkien omistajien osuus		4 126	10 229	-59,7 %
Määräysvallattomien omistajien osuus		312	242	29,0 %
Yhteensä		4 438	10 471	-57,6 %

* Taloudellista lisäinformaatiota ajalta ennen POP Pankkien yhteenliittymän toiminnan käynnistämistä 31.12.2015. Ks. Liite 1.

POP PANKKI -RYHMÄN LAAJA TULOSLASKELMA

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2016	1.1.–30.6.2015*	Muutos, %
Katsauskauden tulos	4 438	10 471	-57,6 %
Muut laajan tuloksen erät			
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleenmäärittämisestä johtuvat voitot/tappiot	-4	2	
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Käyvän arvon rahaston muutos			
Myytävissä olevista rahoitusvaroista	3 217	-427	
Katsauskauden laaja tulos	7 652	10 045	-23,8 %
Katsauskauden laajan tuloksen jakautuminen			
POP Pankkien omistajien osuus katsauskauden laajasta tuloksesta	7 240	9 822	-26,3 %
Määräysvallattomien omistajien osuus katsauskauden laajasta tuloksesta	412	223	84,5 %
Katsauskauden laaja tulos yhteensä	7 652	10 045	-23,8 %

* Taloudellista lisäinformaatiota ajalta ennen POP Pankkien yhteenliittymän toiminnan käynnistämistä 31.12.2015. Ks. Liite 1.

POP PANKKI -RYHMÄN TASE

(1 000 euroa)	Liite	30.6.2016	31.12.2015*	Muutos, %
Varat				
Käteiset varat		204 488	172 899	18,3 %
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	9	1 978	3 383	-41,5 %
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	9,10	115 778	129 327	-10,5 %
Lainat ja saamiset asiakkailta	9,10	3 067 265	3 013 972	1,8 %
Johdannaiset	9	4 105	5 356	-23,4 %
Sijoitusomaisuus	9,11	671 834	635 904	5,7 %
Vahinkovakuutustoiminnan varat	9,12	42 327	37 610	12,5 %
Aineettomat hyödykkeet		14 327	15 839	-9,5 %
Aineelliset hyödykkeet		36 728	39 796	-7,7 %
Muut varat		22 462	13 582	65,4 %
Verosaamiset		2 165	3 967	-45,4 %
Varat yhteensä		4 183 457	4 071 635	2,7 %
Velat				
Velat luottolaitoksille	13	51 335	112 783	-54,5 %
Velat asiakkaille	13	3 392 724	3 342 813	1,5 %
Vahinkovakuutustoiminnan velat	14	31 968	27 567	16,0 %
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	15	123 624	24 188	411,1 %
Lisäosuuspääoma		50 605	58 231	-13,1 %
Muut velat		65 063	57 056	14,0 %
Verovelat		27 084	25 281	7,1 %
Velat yhteensä		3 742 404	3 647 918	2,6 %
Oma pääoma				
Osuuspääoma				
Jäsenosuudet		8 840	8 904	-0,7 %
POP Osuudet		30 694	17 904	71,4 %
Osuuspääoma yhteensä		39 534	26 809	47,5 %
Rahastot		151 869	156 081	-2,7 %
Kertyneet voittovarot		248 911	237 566	4,8 %
POP Pankki -ryhmän omistajien osuus yhteensä		440 313	420 455	4,7 %
Määräysvallattomien omistajien osuus		741	3 261	-77,3 %
Oma pääoma yhteensä		441 054	423 716	4,1 %
Velat ja oma pääoma yhteensä		4 183 457	4 071 635	2,7 %

*Oikaistu ks. liite 3

LASKELMA POP PANKKI -RYHMÄN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

(1 000 euroa)	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
Raportoitu oma pääoma 31.12.2015	26 809	4 283	151 798	239 831	422 721	3 261	425 982
Kiinteistöomaisuuden poistojen oikaisu**				-2 265	-2 265		-2 265
Oikaistu oma pääoma 1.1.2016	26 809	4 283	151 798	237 566	420 455	3 261	423 716
Katsauskauden laaja tulos							
Katsauskauden tulos	-	-	-	4 126	4 126	312	4 438
Muut laajan tuloksen erät	-	3 118	-	-4	3 114	99	3 213
Katsauskauden laaja tulos yhteensä	-	3 118	-	4 122	7 240	412	7 652
Liiketoimet omistajien kanssa							
Osuuspääoman lisäys	12 725	-	-	-	12 725	-	12 725
Voitonjako	-	-	-	-65	-65	-	-65
Rahastosiirrot	-	-	3 135	-3 135	-	-	-
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä	12 725	-	3 135	-3 200	12 660	-	12 660
Muut muutokset							
Muutokset tytäryhteisöjen omistusosuuksissa	-	99	-10 564	10 423	-42	-2 932	-2 974
Muut muutokset yhteensä	-	99	-10 564	10 423	-42	-2 932	-2 974
Oma pääoma 30.6.2016	39 534	7 500	144 369	248 910	440 312	741	441 053

Määräysvallattomien osuus POP Pankki -ryhmän omasta pääomasta pieneni merkittävästi johtuen POP Pankkien vakuusrahaston purkamisesta kesäkuussa 2016.

(1 000 euroa)	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
Raportoitu oma pääoma 31.12.2014*	2 971	147 410	235 558	385 939	8 604	394 543
Kiinteistöomaisuuden poistojen oikaisu**			-1 583	-1 583		-1 583
Oikaistu oma pääoma 1.1.2015	2 971	147 410	233 976	384 357	8 604	392 961
Katsauskauden laaja tulos						
Katsauskauden tulos	-	-	10 229	10 229	242	10 471
Muut laajan tuloksen erät	-408	-	2	-406	-19	-425
Katsauskauden laaja tulos yhteensä	-408	-	10 231	9 822	223	10 045
Liiketoimet omistajien kanssa						
Rahastosiirrot	-	889	-889	-	-	-
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä	-	889	-889	-	-	-
Muut muutokset						
Muutokset tytäryhteisöjen omistusosuuksissa	-27	3 522	-2 899	596	-2 710	-2 114
Velaksi luokiteltu osuuspääoman palautus***	-	-	-	-	-2 702	-2 702
Muut muutokset yhteensä	-27	3 522	-2 899	596	-5 411	-4 816
Oma pääoma 30.6.2015	2 535	151 821	240 419	394 775	3 416	398 190

* Taloudellista lisäinformaatiota ajalta ennen POP Pankkien yhteenliittymän toiminnan käynnistämistä 31.12.2015. Ks. Liite 1.

** Ks. liite 3

*** Velaksi luokiteltu POP Pankkiliitto osk:n osuuspääoman palautus on siirretty määräysvallattomien osuudesta muihin velkoihin. Siirrosta on kerrottu tarkemmin tilinpäätöksen liitteessä 48.38.

POP PANKKI -RYHMÄN RAHAVIRTALASKELMA

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2016	1.1.–30.6.2015*
Liiketoiminnan rahavirta		
Katsauskauden tulos	4 438	10 471
Oikaisut katsauskauden tulokseen	17 435	11 748
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-88 435	-152 585
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat varat	-48 790	-95 877
Saamiset luottolaitoksilta	11 979	66 676
Saamiset asiakkailta	-55 721	-63 954
Sijoitusomaisuus	17 980	-44 824
Vahinkovakuutustoiminnan varat	-4 717	-2 872
Muut varat	-9 165	-11 734
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	86 204	152 463
Velat luottolaitoksille	-61 447	88 401
Velat asiakkaille	51 248	52 582
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	99 437	23
Vahinkovakuutustoiminnan velat	-5	-1 765
Varaukset ja muut velat	-791	16 955
Maksetut tuloverot	-2 237	-3 733
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	19 642	22 097
Investointien rahavirta		
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen lisäykset	-	-72 332
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen vähennykset	2 386	13 870
Tytäryritysten myynnit	-340	-
Muiden sijoitusten lisäykset	-	-1 522
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-2 734	-2 975
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden myynnit	1 245	1 112
Investointien rahavirta yhteensä	557	-61 847
Rahoituksen rahavirta		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	-	-1 513
Osuuspääoman lisäykset	13 196	-
Osuuspääoman vähennykset	-478	-
Maksetut osuuspääoman korot ja muu voitonjako	-10	-10
Muut oman pääoman erien lisäykset	-2 688	-2 853
Rahoituksen rahavirta yhteensä	10 021	-4 376
Rahavarojen muutos		
Rahavarat tilikauden alussa	236 314	245 939
Rahavarat katsauskauden lopussa	266 534	201 812
Rahavarojen nettomuutos	30 220	-44 127

* Taloudellista lisäinformaatiota ajalta ennen POP Pankkien yhteenliittymän toiminnan käynnistämistä 31.12.2015. Ks. Liite 1.

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2016	1.1.–30.6.2015*
Saadut korot	41 128	39 026
Maksetut korot	8 311	8 213
Saadut osingot	1 765	1 247
Katsauskauden tulokseen tehdyt oikaisut		
Erät, joihin ei liity maksutapahtumaa ja muut oikaisut		
Saamisten arvonalentumiset	2 747	1 435
Kaupankäynnin käyvän arvon muutos	-2	0
Poistot	3 479	3 248
Vakuutustekninen vastuovelka	4 406	3 511
Muut	6 805	3 555
Katsauskauden tulokseen tehdyt oikaisut yhteensä	17 435	11 748
Rahavarat		
Käteiset varat	204 488	121 859
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	62 046	79 953
Yhteensä	266 534	201 812

* Taloudellista lisäinformaatiota ajalta ennen POP Pankkien yhteenliittymän toiminnan käynnistämistä 31.12.2015. Ks. Liite 1.

Liitetiedot

LIITE 1 POP PANKKI -RYHMÄ JA PUOLIVUOSIKATSAUKSESSA VERTAILUTIETONA ESITETTÄVÄ TALOUDELLINEN LISÄINFORMAATIO

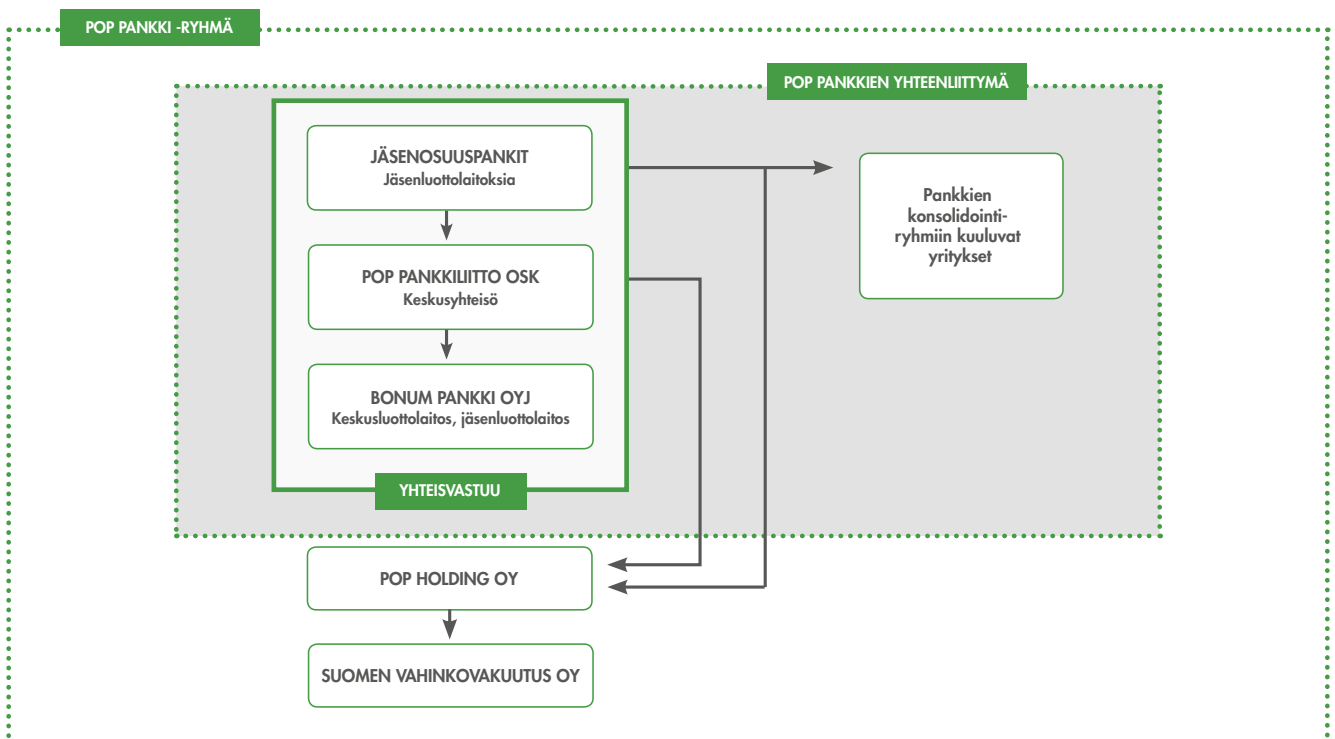
POP Pankki -ryhmä (jäljempänä myös Ryhmä) on POP Pankkien ja POP Pankkiliitto osk:n sekä niiden tytäryhteisöjen sekä yhteisessä määräysvallassa olevien yhteisöjen muodostama finassiryhmä, joka toimii Suomessa. POP Pankit ovat itsenäisiä, alueellisesti ja paikallisesti toimivia osuuspankkeja. POP Pankkiliitto osk toimii Ryhmän keskusyhteisönä. POP Pankki -ryhmän palvelut kattavat henkilöasiakkaiden, pienten yritysten sekä maa- ja metsätalousyritysten maksuliike-, kortti-, säästämis- ja sijoitus- sekä rahoituspalvelut. Vähittäispankkipalvelujen lisäksi Ryhmä tarjoaa vahinkovakuutuspalveluja henkilöasiakkaille.

POP Pankkiliitto osk:n jäsenluottolaitoksia ovat 26 osuuspankkia sekä jäsenosuuspankkien keskusluottolaitoksena toimiva Bonum Pankki Oyj. POP Pankkien yhteenliittymä on Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä 599/2010 (jäljempänä Yhteenliittymälaki) määritelty juridinen kokonaisuus, jossa jäsenluottolaitoksilla ja keskusyhteisöllä on vastuu toistensa veloista ja sitoumuksista. POP Pankkien yhteenliittymän muodostavat keskusyhteisö POP Pankkiliitto osk, sen jäsen-

luottolaitokset, näiden konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset sekä sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joiden äänivallasta yhteenliittymään kuuluvat yhteisöt yhdessä omistavat yli puolet. Jäsenluottolaitosten konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset ovat pääasiassa kiinteistöyhtiöitä.

POP Pankki -ryhmään kuuluu POP Pankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen lisäksi myös muita yhteisöjä. Merkittävimmät POP Pankki -ryhmään sisältyvät yhteenliittymään kuulumattomat yhteisöt ovat POP Holding Oy ja sen kokonaan omistama Suomen Vahinkovakuutus Oy sekä kesäkuussa 2016 purettu POP Pankkien vakuusrahasto, jotka eivät ole keskinäisen vastuun piirissä. POP Pankki -ryhmä ei muodosta kirjanpitolain 1336/1997 mukaista konsernia, eikä luottolaitostoiminnasta annetussa laissa 610/2014 määriteltyä konsolidointiryhmää. POP Pankkiliitto osk:lla tai sen jäsenosuuspankeilla ei ole toisiinsa nähden kansainvälisten IFRS-tilinpäätösstandardien mukaista määräysvaltaa, eikä Ryhmälle siten voida määritellä emoyhtiötä. Yhteenliittymälain mukaisesti POP Pankki-

POP Pankki -ryhmä, POP Pankkien yhteenliittymä ja yhteisvastuu

liitto osk:n hallitus on määritellyt Ryhmälle sen rakenteeseen soveltuvat tilinpäätösperiaatteet siltä osin, kuin IFRS-tilinpäätösstandardit eivät huomioi Ryhmän rakennetta. Tilinpäätösperiaatteet, jotka sisältävät kuvauksen jäsenosuuspankkien muodostamasta laskentateknisestä emoyhtiöstä, on esitetty POP Pankki -ryhmän yhdistellyn tilinpäätöksen 2015 liitteessä 2.

Edellä olevassa kuvassa on esitetty POP Pankki -ryhmän rakenne sekä yhteenliittymään ja yhteisvastuun piiriin kuuluvat yhteisöt.

Vuoden 2016 ensimmäisen puoliskon aikana Bonum Pankki Oy muutti yhteisömuotoaan Bonum Pankki Oy:ksi ja POP Pankkien vakuusrahasto päätettiin purkaa. Lopputilitys ja varojen jako vakuusrahaston jäsenille hyväksyttiin kesäkuussa. Vakuusrahaston purkaminen on ollut Ryhmän sisäinen järjestely, minkä vuoksi sillä ei ole vaikutusta Ryhmän tulokseen lukuun ottamatta purkamisen verovaiikutusta. Vakuusrahaston purkaminen näkyy Ryhmän oman pääoman rakenteessa siirtona rahastoista kertyneisiin voittovaroihin.

Puolivuositarkastuksen vertailutietona esitettävä taloudellinen lisäinformaatio

POP Pankki -ryhmä on muodostunut juridiseksi kokonaisuudeksi POP Pankkien yhteenliittymän aloittaessa toimintansa 31.12.2015. Ennen yhteenliittymän muodostamista Ryhmällä ei ole ollut lakisääteistä velvollisuutta laatia yhdisteltyä FAS-tilinpäätöstä. POP Pankki

-ryhmän ensimmäisen yhdistellyn IFRS-tilinpäätöksen 31.12.2015 liitteessä 48 on esitetty taloudellista lisäinformaatiota, joka sisältää IFRS-säännösten mukaisesti laaditun tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2015 ja vertailukaudelta 1.1.–31.12.2014. POP Pankki -ryhmän IFRS-tilinpäätökseen sisältyvä taloudellinen lisäinformaatio on laadittu POP Pankkien yhteenliittymän muodostamista edeltävältä ajalta, jolloin POP Pankit toimivat yhtenä pankkiryhmittymänä, mutta eivät olleet juridisesti vastuussa toistensa sitoumuksista.

Taloudellisen lisäinformaation laatimisesta on kerrottu tarkemmin POP Pankki -ryhmän yhdistellyn IFRS-tilinpäätöksen 31.12.2015 liitteessä 1 POP Pankki -ryhmä ja ensimmäisen IFRS-tilinpäätöksen laajuus. POP Pankki -ryhmän taloudellisen lisäinformaation osalta IFRS-standardeihin siirtymispäivä oli 1.1.2014 ja lisäinformaationa esitetyt tiedot on laadittu soveltaen tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

POP Pankki -ryhmän ensimmäisessä puolivuositarkastuksessa 1.1.–30.6.2016 annetaan vastaavasti taloudellisena lisäinformaationa vertailutietoa kaudelta 1.1.–30.6.2015 yhteenliittymän perustamista edeltävältä ajalta. Vertailutiedot on laadittu noudattaen tilinpäätöksen laatimisperiaatteita. Puolivuositarkastuksessa esitettävät tulostiedot ajalta 1.1.–30.6.2015 sekä tasetietojen 1.1.2015 ja 30.6.2015 tai 31.12.2015 täsmäytyslaskelmat ovat osa taloudellista lisäinformaatiota.

Taloudellinen lisäinformaatio on merkitty puolivuositarkastuksessa alaviittein.

LIITE 2 POP PANKKI -RYHMÄN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

POP Pankki -ryhmän yhdistelty tilinpäätös on laadittu EU:ssa hyväksytyjä kansainvälisiä IFRS-standardeja (International Financial Reporting Standards) sekä standardeja koskevia tulkintoja (IFRIC) noudattaen.

Puolivuosisikatsaus 1.1.–30.6.2016 on laadittu IAS 34 Osavuosisikatsaukset -standardin ja POP Pankki -ryhmän yhdistellyssä IFRS-tilinpäätöksessä 31.12.2015 esitettyjen laatimisperiaatteiden mukaan lukuun ottamatta jäljempänä kuvattua johdon harkintaa edellyttäviä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita ja arvioihin liittyviä epävarmuustekijöitä koskevaa muutosta.

Puolivuosisikatsauksen lukuja ei ole tilintarkastettu. Puolivuosisikatsauksen luvut esitetään tuhansina euroina, ellei toisin ole ilmoitettu. Laskelmissa ja taulukoissa esitetyt luvut on pyöristetty, joten yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summasta. Kaikkien POP Pankki -ryhmään kuuluvien yhtiöiden toimintavaluutta on euro.

Jäljennös POP Pankki -ryhmän tilinpäätöksestä ja puolivuosisikatsauksesta on saatavissa keskusyhteisön toimitaloista osoitteesta Hevosenkenkä 3, 02600 Espoo tai sähköisesti osoitteessa www.poppankki.fi. POP Pankki -ryhmä julkaisee vain yhden osavuosisikatsauksen.

Johdon harkintaa edellyttävät tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät epävarmuustekijät

IFRS-standardien soveltaminen edellyttää johdolta tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, jotka vaikut-

tavat tilinpäätöslaskelmissä esitettyjen erien määrään sekä niiden liitteenä annettuihin tietoihin. Johdon keskeiset arviot koskevat tulevaisuutta ja tilinpäätöspäivän arvioihin liittyviä keskeisiä epävarmuustekijöitä ja ne liittyvät erityisesti käyvän arvon arviointiin, rahoitusvarojen sekä aineettomien hyödykkeiden arvonalentumisiin sekä vakuutusmatemaattisissa laskelmissa käytettyihin oletuksiin.

POP Pankkiliitto osk:n hallitus on toukokuussa 2016 määritellyt oman pääoman ehtoiseen instrumenttiin tehdyn sijoituksen arvonalentumisen olevan merkittävä, kun käypä arvo on yli 30 prosenttia alle instrumentin alkuperäisen hankintamenon. Tilinpäätöksessä sovellettu merkittävyyskriteeri oli 40 prosenttia. Muutos lisäsi hieman oman pääoman ehtoisten instrumenttien arvonalentumisia ensimmäisellä vuosipuoliskolla.

Muissa johdon harkintaa edellyttävissä laatimisperiaatteissa ja arvioihin sisältyvissä epävarmuustekijöissä ei ole tapahtunut merkittävää muutosta tilinpäätökseen 2015 verrattuna.

Aikaisempia tilikausia koskevat olennaiset virheet oikaistaan takautuvasti IAS 8 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet, kirjanpidon arvioiden muutokset ja virheet -standardin vaatimusten mukaisesti. Vuoden 2015 tilinpäätöksessä havaittiin kiinteistöomaisuuden poistoja koskeva virhe, jonka vaikutus taseeseen 31.12.2015 sekä taloudellisena lisäinformaationa esitettävään avaavaan taseeseen 1.1.2015 ja tilikauden 1.1.–31.12.2015 tulokseen on esitetty liitteessä 3.

LIITE 3 AIKAISEMPIIN TILIKAUSIIN KOHDISTUVA VIRHE KIINTEISTÖOMAISUUDEN POISTOISSA

Kiinteistöyhteisöjen yhdistelyssä tapahtuneen virheen vuoksi tilinpäätöksessä 31.12.2015 on jäänyt vähentämättä osa kiinteistöomaisuuden poistoista. Virheen vuoksi POP Pankki -ryhmän raportoitu oma pääoma 31.12.2015 oli yhteensä 2 265 tuhatta euroa liian suuri. Vaikutus taloudellisena lisäinformaationa esitettyyn tilikauden 1.1.–31.12.2015 tulokseen oli 683 tuhatta euroa.

Virhe on korjattu takautuvasti IAS 8 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet, kirjanpidon arvioiden muutokset ja virheet -standardin vaatimusten mukaisesti oikaisemalla tilinpäätöstä seuraavasti:

31.12.2015

(1 000 euroa)	Raportoitu	Oikaisu	Oikaistu
Sijoitusomaisuus	637 308	-1 403	635 904
Aineelliset hyödykkeet	41 224	-1 428	39 796
Versaamiset	3 401	566	3 967
Kertyneet voittovarot	239 831	-2 265	237 566
Oma pääoma yhteensä			
POP Pankki -ryhmän omistajien osuus yhteensä	422 721	-2 265	420 455
Määräysvallattomien omistajien osuus yhteensä	3 261	-	3 261

1.1.–31.12.2015*

(1 000 euroa)	Raportoitu	Oikaisu	Oikaistu
1.1.2015			
Sijoitusomaisuus	388 668	-861	387 807
Aineelliset hyödykkeet	42 400	-1 118	41 282
Versaamiset	2 574	396	2 969
Kertyneet voittovarot	235 558	-1 583	233 976
Oma pääoma yhteensä			
POP Pankki -ryhmän omistajien osuus yhteensä	385 939	-1 583	384 356
Määräysvallattomien omistajien osuus yhteensä	8 604	-	8 604
Tulosvaikutus 1.1.-31.12.2015			
Sijoitustoiminnan nettotuotot	3 226	-543	2 684
Poistot ja arvonalentumistappiot aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	-5 523	-311	-5 834
Tuloverot	-3 783	171	-3 613
Tilikauden tulos	9 093	-683	8 411

* Taloudellista lisäinformaatiota vertailukaudelta.

Oikaisulla ei ollut olennaista vaikutusta POP Pankkien yhteenliittymän vakavaraisuustunnuslukuihin 31.12.2015.

LIITE 4 POP PANKKI -RYHMÄN TOIMINTASEGMENTIT

POP Pankki -ryhmän toimintasegmenttejä ovat pankkitoiminta ja vakuutustoiminta. Toimintasegmentit raportoidaan tavalla, joka on yhdenmukainen johdolle toimitettavan sisäisen raportoinnin kanssa. Toimintasegmenttien raportoinnissa noudatetaan Ryhmän IFRS-tilinpäätöksessä sovellettuja laadintaperiaatteita, jotka on esitetty tilinpäätöksen liitteessä 2. POP Pankki -ryhmän ylin operatiivinen päätöksentekijä on Ryhmän keskusyhteisönä toimivan POP Pankkiliitto osk:n hallitus. Keskusyhteisön tehtävänä on vastata resurssien kohdistamisesta ja toiminnan tuloksellisuuden arvioinnista.

Pankkitoimintasegmentti sisältää jäsenosuuspankit ja Bonum Pankki Oyj:n. Osuuspankit harjoittavat vähittäispankkitoimintaa ja Bonum Pankki Oyj toimii näiden keskusluottolaitoksena. Pankkitoiminnan merkittävimmät tuottoerät ovat korkokate, palkkiotuotot ja sijoitustoiminnan tuotot. Merkittävimmät kuluerät ovat henkilöstökulut ja muut liiketoiminnan kulut.

Vakuutussegmentin muodostaa Suomen Vahinkovakuutus Oy, joka myöntää ajoneuvo-, omaisuus- ja henkilövakuutuksia henkilöasiakkaille. Vakuutustoiminnan merkittävimmät tuottoerät ovat vakuutusmaksutuotot ja sijoitustoiminnan nettotuotot. Vakuutustoiminnan merkittävimmät kuluerät ovat henkilöstökulut ja liiketoiminnan muut kulut.

Pankkitoimintasegmenttiin kuuluvien pankkien väliset liiketoimet on eliminoitu segmenttiraportoinnissa. Segmenttien välinen hinnoittelu perustuu markkinahintoihin. Pankkisegmentin ja vakuutussegmentin väliset liiketoimet sisältyvät täsmäytyslaskelmilla esitettyihin eliminointeihin. Kohdistamattomat erät sisältävät muihin toimintoihin liittyvät tuloslaskelma- ja tase-erät. Muihin toimintoihin kuuluvat POP Holding Oy ja POP Pankkiliitto osk sekä katsauskauden aikana purettu POP Pankkien vakuusrahasto.

POP PANKKI -RYHMÄN TOIMINTASEGMENTIT 2016

Tuloslaskelma 1.1.–30.6.2016

(1 000 euroa)	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	Segmentit yhteensä
Korkokate	30 719	–	30 719
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	14 524	–	14 524
Kaupankäynnin nettotuotot	236	–	236
Sijoitustoiminnan nettotuotot	4 586	–	4 586
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	–	3 225	3 225
Liiketoiminnan muut tuotot	12 661	–	12 661
Liiketoiminnan tuotot yhteensä*	62 727	3 225	65 951
Henkilöstökulut	–14 849	–3 189	–18 038
Liiketoiminnan muut kulut	–23 461	–1 629	–25 090
Poistot ja arvonalentumistappiot aineellisesta ja aineettomista hyödykkeistä	–2 118	–662	–2 779
Liiketoiminnan kulut yhteensä	–40 427	–5 480	–45 907
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista saamisista	–2 420	–	–2 420
Tulos ennen veroja	19 880	–2 256	17 624
Tuloverot	–4 528	1	–4 527
Katsauskauden tulos	15 351	–2 255	13 097
*Liiketoiminnan tuotoista ulkoista	62 727	3 225	65 951
Liiketoiminnan tuotoista sisäistä	–	–	–

Tase 30.6.2016

(1 000 euroa)	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	Segmentit yhteensä
Varat			
Käteiset varat	204 488	–	204 488
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat varat	1 978	–	1 978
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	113 453	7 725	121 178
Lainat ja saamiset asiakkailta	3 089 769	–	3 089 769
Johdannaiset	4 105	–	4 105
Sijoitusomaisuus	731 338	–	731 338
Vahinkovakuutustoiminnan varat	–	42 327	42 327
Aineettomat hyödykkeet	5 372	8 318	13 691
Aineelliset hyödykkeet	32 325	45	32 370
Muut varat	21 240	85	21 325
Verosaamiset	1 835	0	1 835
Varat yhteensä	4 205 903	58 501	4 264 404
Velat			
Velat luottolaitoksille	51 150	–	51 150
Velat asiakkaille	3 398 906	–	3 398 906
Vahinkovakuutustoiminnan velat	–	31 968	31 968
Liikkeeseen lasketut velkakirjat	123 624	–	123 624
Lisäosuuspääoma	50 605	–	50 605
Muut velat	59 046	1 559	60 605
Verovelat	26 649	208	26 857
Velat yhteensä	3 709 981	33 734	3 743 715

POP PANKKI -RYHMÄN TOIMINTASEGMENTIT 2015

Tuloslaskelma 1.1.–30.6.2015**

(1 000 euroa)	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	Segmentit yhteensä
Korkokate	30 422	–	30 422
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	13 302	–	13 302
Kaupankäynnin nettotuotot	320	–	320
Sijoitustoiminnan nettotuotot	8 054	–	8 054
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	–	1 763	1 763
Liiketoiminnan muut tuotot	4 174	–	4 174
Liiketoiminnan tuotot yhteensä*	56 271	1 763	58 034
Henkilöstökulut	–14 427	–2 667	–17 094
Liiketoiminnan muut kulut	–19 012	–1 776	–20 788
Poistot ja arvonalentumistappiot aineellisesta ja aineettomista hyödykkeistä	–2 033	–634	–2 667
Liiketoiminnan kulut yhteensä	–35 473	–5 076	–40 549
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista saamisista	–949	–	–949
Tulos ennen veroja	19 850	–3 313	16 536
Tuloverot	–3 848	0	–3 848
Katsauskauden tulos	16 002	–3 313	12 688
*Liiketoiminnan tuotoista ulkoista	56 271	1 763	58 034
Liiketoiminnan tuotoista sisäistä	–	–	–

** Taloudellista lisäinformaatiota ajalta ennen POP Pankkien yhteenliittymän toiminnan käynnistämistä 31.12.2015. Ks. Liite 1.

Tase 31.12.2015

(1 000 euroa)	Pankki-toiminta*	Vakuutus-toiminta	Segmentit yhteensä
Varat			
Käteiset varat	172 899	–	172 899
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat varat	3 383	–	3 383
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	128 780	3 483	132 263
Lainat ja saamiset asiakkailta	3 029 032	–	3 029 032
Johdannaiset	5 356	–	5 356
Sijoitusomaisuus	686 487	–	686 487
Vahinkovakuutustoiminnan varat	–	37 610	37 610
Aineettomat hyödykkeet	6 547	8 885	15 432
Aineelliset hyödykkeet	32 766	57	32 824
Muut varat	13 293	162	13 455
Verosaamiset	3 266	56	3 322
Varat yhteensä	4 081 809	50 252	4 132 062
Velat			
Velat luottolaitoksille	112 658	–	112 658
Velat asiakkaille	3 347 181	–	3 347 181
Vahinkovakuutustoiminnan velat	–	27 567	27 567
Liikkeeseen lasketut velkakirjat	24 188	–	24 188
Lisäosuuspääoma	58 231	–	58 231
Muut velat	54 151	1 752	55 903
Verovelat	24 995	153	25 149
Velat yhteensä	3 621 404	29 473	3 650 876

*Oikaistu ks. liite 3

TÄSMÄYTYSLASKELMAT

(1 000 euroa)	1.1.-30.6.2016	1.1.-30.6.2015*
Tuotot		
Segmenttien tuotot yhteensä	65 951	58 034
Kohdistamattomat tuotot, muut toiminnot	5 189	2 680
Segmenttien ja muiden toimintojen väliset sisäisten erien eliminoinnit	-11 909	-3 024
Ryhmän tuotot yhteensä	59 231	57 691
Tulos		
Segmenttien tulos yhteensä	13 097	12 688
Kohdistamattomat erät	-8 658	-2 218
Ryhmän tulos yhteensä	4 438	10 471

* Taloudellista lisäinformaatiota ajalta ennen POP Pankkien yhteenliittymän toiminnan käynnistämistä 31.12.2015. Ks. Liite 1.

(1 000 euroa)	30.6.2016	31.12.2015
Varat		
Segmenttien varat yhteensä	4 264 404	4 132 062
Segmenttien väliset sisäisten erien eliminoinnit	-5 747	-3 321
Kohdistamattomat varat, muut toiminnot	120 603	129 754
Segmenttien ja muiden toimintojen väliset sisäisten erien eliminoinnit	-195 802	-186 861
Ryhmän varat yhteensä	4 183 457	4 071 635
Velat		
Segmenttien velat yhteensä	3 743 715	3 650 876
Segmenttien väliset sisäisten erien eliminoinnit	-5 747	-3 321
Kohdistamattomat velat, muut toiminnot	30 191	19 445
Segmenttien ja muiden toimintojen väliset sisäisten erien eliminoinnit	-25 755	-19 082
Ryhmän velat yhteensä	3 742 404	3 647 918

LIITE 5 KORKOTUOTOT JA -KULUT

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2016	1.1.–30.6.2015**
Korkotuotot		
Saamisista luottolaitoksilta	486	1 066
Saamisista asiakkailta*	35 672	35 549
Saamistodistuksista	2 095	2 027
Suojaavista johdannaissopimuksista	1 687	1 694
Muut korkotuotot	292	416
Korkotuotot yhteensä	40 233	40 752
Korkokulut		
Veloista luottolaitoksille	-200	-307
Veloista asiakkaille	-9 133	-9 921
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	-235	-204
Suojaavista johdannaissopimuksista	-1	-2
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus	-	-11
Muut korkokulut	-39	-334
Korkokulut yhteensä	-9 608	-10 778
Korkokate	30 625	29 974
*Arvonalentuneista lainoista	-483	-464

** Taloudellista lisäinformaatiota ajalta ennen POP Pankkien yhteenliittymän toiminnan käynnistämistä 31.12.2015. Ks. Liite 1.

LIITE 6 PALKKIOTUOTOT JA -KULUT, NETTO

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2016	1.1.–30.6.2015*
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	3 928	3 801
Talletuksista	881	218
Maksuliikenteestä	6 960	5 170
Arvopapereiden välittämisestä	45	45
Lainopillisista tehtävistä	948	845
Välitetystä toiminnasta	1 909	1 468
Takausten myöntämisestä	578	1 043
Rahastoista	943	994
Muut palkkiotuotot	339	1 840
Palkkiotuotot yhteensä	16 532	15 424
Palkkiokulut		
Maksuliikenteestä	-580	-452
Arvopapereista	-306	-337
Muut palkkiokulut	329	33
Palkkiokulut yhteensä	-556	-757
Palkkiotuotot ja kulut, netto	15 975	14 668

* Taloudellista lisäinformaatiota ajalta ennen POP Pankkien yhteenliittymän toiminnan käynnistämistä 31.12.2015. Ks. Liite 1.

LIITE 7 SIIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTOT

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2016	1.1.–30.6.2015*
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot		
Saamistodistuksista		
Myyntivoitot ja -tappiot	32	-56
Arvon alentumiset	1	-35
Käyvän arvon rahastosta siirretyt	400	379
Saamistodistuksista yhteensä	432	288
Osakkeista ja osuuksista		
Myyntivoitot ja -tappiot	451	1 015
Arvon alentumiset	-1 513	-3
Käyvän arvon rahastosta siirretyt	5 267	5 629
Osinkotuotot	1 765	1 247
Osakkeista ja osuuksista yhteensä	5 971	7 889
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä	6 403	8 177
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot		
Vuokratuotot	2 094	2 094
Myyntivoitot ja -tappiot	25	14
Muut tuotot sijoituskiinteistöistä	42	32
Vastike- ja hoitokulut	-1 350	-1 426
Poistot ja arvonalentumiset sijoituskiinteistöistä	-650	-548
Muut kulut sijoituskiinteistöistä	-190	-2
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot yhteensä	-28	164
Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	6 375	8 340

* Taloudellista lisäinformaatiota ajalta ennen POP Pankkien yhteenliittymän toiminnan käynnistämistä 31.12.2015. Ks. Liite 1.

LIITE 8 VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN NETTOTUOTOT

(1 000 euroa)	1.1.-30.6.2016	1.1.-30.6.2015*
Vakuutusmaksutuotot		
Vakuutusmaksutulo	18 115	15 440
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-2 186	-1 001
Vakuutusmaksutuotot brutto	15 929	14 439
Jälleenvakuuttajien osuus	-185	-693
Vakuutusmaksutuotot yhteensä	15 744	13 746
Korvauskulut		
Maksetut korvaukset	-9 942	-10 121
Korvausvastuun muutos	-2 701	-1 766
Korvauskulut yhteensä, brutto	-12 643	-11 887
Jälleenvakuuttajien osuus	-	-50
Korvauskulut yhteensä	-12 643	-11 937
Sijoitustoiminnan nettotuotot	132	3
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot yhteensä	3 233	1 812

VAHINKOVAKUUTUKSEN SIOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTOT

(1 000 euroa)	1.1.-30.6.2016	1.1.-30.6.2015*
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot		
Saamistodistuksista		
Korkotuotot	66	12
Myyntivoitot ja -tappiot	63	5
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä	129	17
Muut sijoitustoiminnan tuotot ja kulut		
Korkotuotot	27	30
Korkokulut	-1	-1
Muut sijoitustoiminnan tuotot	18	-11
Sijoitustoiminnan hoitokulut	-41	-31
Muut sijoitustoiminnan tuotot ja kulut yhteensä	3	-14
Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	132	3

Vahinkovakuutusyhtiön sijoitustoiminnan nettotuotot sisältävät kaikki sijoituksista aiheutuvat tuotot ja kulut.

* Taloudellista lisäinformaatiota ajalta ennen POP Pankkien yhteenliittymän toiminnan käynnistämistä 31.12.2015. Ks. Liite 1.

LIITE 9 RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN LUOKITTELU

Varat 30.6.2016

(1 000 euroa)	Lainat ja saamiset	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Suojaavat johdannaiset	Myytavissä olevat	Muut kuin rahoitusvarat	Kirjanpitoarvo yhteensä
Käteiset varat	204 488	–	–	–	–	204 488
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat varat	–	1 978	–	–	–	1 978
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	115 778	–	–	–	–	115 778
Lainat ja saamiset asiakkailta	3 067 265	–	–	–	–	3 067 265
Johdannaiset	–	–	4 105	–	–	4 105
Sijoitusomaisuus						
Saamistodistukset	–	–	–	362 016	–	362 016
Osakkeet ja osuudet	–	–	–	274 566	–	274 566
Muut	–	–	–	–	35 251	35 251
Vahinkovakuutus toiminnan varat	–	–	–	25 903	16 424	42 327
Yhteensä	3 387 532	1 978	4 105	662 485	51 675	4 107 775

Velat 30.6.2016

(1 000 euroa)	Muut rahoitusvelat	Muut kuin rahoitusvelat	Kirjanpitoarvo yhteensä
Velat luottolaitoksille	51 335	–	51 335
Velat asiakkaille	3 388 425	4 300	3 392 724
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	123 624	–	123 624
Lisäosuuspääoma	50 605	–	50 605
Yhteensä	3 613 990	4 300	3 618 289

Varat 31.12.2015*

(1 000 euroa)	Lainat ja saamiset	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Suojaavat johdannaiset	Myytavissä olevat	Muut kuin rahoitusvarat	Kirjanpitoarvo yhteensä
Käteiset varat	172 899	–	–	–	–	172 899
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat varat	–	3 383	–	–	–	3 383
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	129 327	–	–	–	–	129 327
Lainat ja saamiset asiakkailta	3 013 972	–	–	–	–	3 013 972
Johdannaiset	–	–	5 356	–	–	5 356
Sijoitusomaisuus						
Saamistodistukset	–	–	–	311 983	–	311 983
Osakkeet ja osuudet	–	–	–	289 823	–	289 823
Muut	–	–	–	–	34 098	34 098
Vahinkovakuutus toiminnan varat	–	–	–	24 412	13 198	37 610
Yhteensä	3 316 198	3 383	5 356	626 218	47 296	3 998 451

*Oikaistu ks. liite 3

Velat 31.12.2015

(1 000 euroa)	Muut rahoitusvelat	Muut kuin rahoitusvelat	Kirjanpitoarvo yhteensä
Velat luottolaitoksille	112 783	–	112 783
Velat asiakkaille	3 337 170	5 643	3 342 813
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	24 188	–	24 188
Lisäosuuspääoma	58 231	–	58 231
Yhteensä	3 532 372	5 643	3 538 015

LIITE 10 LAINAT JA SAAMISET

(1 000 euroa)	30.6.2016	31.12.2015
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta		
Talletukset		
Vaadittaessa maksettavat	62 046	63 415
Muut	53 732	65 912
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta yhteensä	115 778	129 327
Lainat ja saamiset asiakkailta		
Lainat	2 974 153	2 919 646
Valtion varoista välitetyt lainat	8 059	9 026
Takaussaamiset	66	184
Käytetyt tililuotot	45 042	44 002
Muut saamiset	39 945	41 115
Lainat ja saamiset asiakkailta yhteensä	3 067 265	3 013 972
Lainat ja saamiset yhteensä	3 183 044	3 143 299

POP Pankki -ryhmään kuuluvat POP Pankit ovat lisäksi välittäneet Aktia Hypoteekkipankki Oyj:n luottoja. POP Pankeilla on oikeus ostaa välittämänsä Aktia Hypoteekkipankin luotot vuoden 2016 aikana. POP Pankkien välittämien luottojen määrä 30.6.2016 oli 147 614 tuhatta euroa (203 105).

Kauden aikana kirjatut arvonalentumistappiot lainoista ja saamisista

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2016	1.1.–31.12.2015*
Arvonalentumistappioiden lisäykset	2 747	-5 768
Arvonalentumistappioiden peruutukset	-401	827
Saamisryhmäkohtaisten arvonalentumistappioiden muutos	67	-357
Arvonalentumistappioiden peruutukset lopullisista luottotappioista	-706	4 652
Lopulliset luottotappiot	714	-4 314
Arvonalentumistappiot lainoista ja saamisista kauden lopussa	2 420	-4 961

Lainojen ja saamisten kertyneet arvonalentumistappiot taseessa

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2016	1.1.–31.12.2015*
Arvonalentumistappiot kauden alussa 1.1.	16 933	16 286
+ Arvonalentumistappioiden lisäykset	2 747	5 768
- Arvonalentumistappioiden peruutukset	-401	-827
+/- Saamisryhmäkohtaisten arvonalentumistappioiden muutos	67	357
- Arvonalentumistappioiden peruutukset lopullisista luottotappioista	-706	-4 652
Arvonalentumistappiot kauden lopussa	18 639	16 933

* Taloudellista lisäinformaatiota ajalta ennen POP Pankkien yhteenliittymän toiminnan käynnistämistä 31.12.2015. Ks. Liite 1.

LIITE 11 SIJOITUSOMAISUUS

(1 000 euroa)	30.6.2016	31.12.2015*
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	362 016	311 983
Osakkeet ja osuudet	274 566	289 823
Sijoituskiinteistöt	35 251	34 098
Sijoitusomaisuus yhteensä	671 834	635 904

*Oikaistu ks. liite 3

Myytavissä olevien rahoitusvarojen arvonalentumistappiot

(1 000 euroa)	Saamis- todistukset	Osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Arvonalentumistappiot 1.1.2016	376	5 683	6 059
+ Arvonalentumistappioiden lisäykset	7	1 513	1 520
– Arvonalentumistappioiden peruutukset	–8	–1 992	–2 000
Arvonalentumistappiot 30.6.2016	375	5 204	5 579

(1 000 euroa)	Saamis- todistukset	Osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Arvonalentumistappiot 1.1.2015	329	805	1 134
+ Arvonalentumistappioiden lisäykset	47	6 359	6 407
– Arvonalentumistappioiden peruutukset	–	–1 482	–1 482
Arvonalentumistappiot 31.12.2015	376	5 683	6 059

* Taloudellista lisäinformaatiota ajalta ennen POP Pankkien yhteenliittymän toiminnan käynnistämistä 31.12.2015. Ks. Liite 1.

LIITE 12 VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN VARAT

(1 000 euroa)	30.6.2016	31.12.2015
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	5 923	7 900
Joukkovelkakirjalainat	19 980	16 512
Muut varat		
Muut saamiset		
Ensivakuutustoiminnasta	15 944	13 034
Muut saamiset	480	164
Vahinkovakuutustoiminnan varat yhteensä	42 327	37 610

LIITE 13 VELAT LUOTTOLAITOKSILLE JA ASIAKKAILLE

(1 000 euroa)	30.6.2016	31.12.2015
Velat luottolaitoksille		
Velat keskuspankeille	11 195	16 611
Velat luottolaitoksille		
Vaadittaessa maksettavat	28 113	81 175
Muut kuin vaadittaessa maksettavat	12 027	14 996
Velat luottolaitoksille yhteensä	51 335	112 783
Velat asiakkaille		
Talletukset		
Vaadittaessa maksettavat	2 458 342	2 424 924
Muut kuin vaadittaessa maksettavat	922 213	903 469
Muut rahoitusvelat		
Muut kuin vaadittaessa maksettavat	12 169	14 421
Velat asiakkaille yhteensä	3 392 724	3 342 813
Velat luottolaitoksille ja asiakkaille yhteensä	3 444 060	3 455 596

LIITE 14 VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN VELAT

(1 000 euroa)	30.6.2016	31.12.2015
Vakuutusvelka	26 295	21 889
Velat ensivakuutustoiminnasta	184	692
Velat jälleenvakuutustoiminnasta	576	369
Muut	4 912	4 617
Vahinkovakuutustoiminnan velat yhteensä	31 968	27 567

Vakuutusvelka

(1 000 euroa)	30.6.2016	31.12.2015
Vakuutusmaksuvastuu	14 146	11 960
Jälleenvakuuttajien osuus	-482	-
Korvausvastuu	13 480	9 929
Jälleenvakuuttajien osuus	-850	-
Vakuutusvelka yhteensä	26 295	21 889

Vakuutusvelka muodostuu vakuutusvastuusta ja korvausvastuusta. Vakuutusmaksutuloon kirjataan vakuutusmaksut niiltä sopimuskausilta, jotka ovat alkaneet tilikauden aikana. Katsauskauden jälkeiseen aikaan kohdistuva osuus vakuutusmaksutulosta kirjataan taseeseen vakuutusmaksuvelkana. Korvausvastuu muodostuu sekä tapauskohtaisesti että aikaisempiin vakuutusmaksutuottoihin suhteutetusta kollektiivivaruksesta ja sisältää korvaukset kauden päätyttyessä jo sattuneista, mutta vielä maksamatta olevista vahingoista sekä vielä ilmoittamatta olevista vahingoista.

LIITE 15 YLEISEEN LIIKKEESEEN LASKETUT VELKAKIRJAT

(1 000 euroa)	30.6.2016	31.12.2015
Joukkovelkakirjalainat	122 789	23 356
Muut		
Sijoitustodistukset	835	832
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä	123 624	24 188

POP Pankkien keskusluottolaitos Bonum Pankki Oyj laski liikkeeseen katsauskaudella kolmivuotisen 100 miljoonan euron vakuudettoman joukkovelkakirjalainan. Laina on listattu Helsingin pörssiin.

LIITE 16 ANNETUT JA SAADUT VAKUUDET

Annetut vakuudet

(1 000 euroa)	30.6.2016	31.12.2015
Omien velkojen ja sitoumusten puolesta annetut		
Pantit	3 442	3 442
Kiinnitykset	536	536
Suomen Pankille annettu vakuus	20 936	27 553
Annetut vakuudet yhteensä	24 913	31 531

Saadut vakuudet

(1 000 euroa)	30.6.2016	31.12.2015
Kiinteistövakuudet	2 815 418	2 651 496
Muut	52 666	51 785
Saadut takaukset	58 139	53 865
Saadut vakuudet yhteensä	2 926 224	2 757 146

LIITE 17 TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET

(1 000 euroa)	30.6.2016	31.12.2015
Takaukset	29 438	24 508
Luottolupaukset	98 299	186 773
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	127 737	211 281

LIITE 18 KÄYVÄT ARVOT ARVOSTUSMENETELMÄN MUKAISESTI

Toistuvasti käypään arvoon arvostetut erät 30.6.2016

(1 000 euroa)	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Käypä arvo yhteensä	Kirjanpitoarvo
Rahoitusvarat					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat					
Pankkitoiminta	209	-	1 769	1 978	1 978
Johdannaiset					
Pankkitoiminta	-	4 105	-	4 105	4 105
Myytävissä olevat rahoitusvarat					
Pankkitoiminta	460 293	148 550	27 739	636 582	636 582
Vakuutustoiminta	25 903	-	-	25 903	25 903
Rahoitusvarat yhteensä	486 406	152 655	29 508	668 568	668 568

Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvarat 30.6.2016

(1 000 euroa)	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Käypä arvo yhteensä	Kirjanpitoarvo
Rahoitusvarat					
Lainat ja saamiset					
Pankkitoiminta	-	3 246 005	-	3 246 005	3 183 044
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut varat yhteensä	-	3 246 005	-	3 246 005	3 183 044
Rahoitusvelat					
Muut rahoitusvelat					
Pankkitoiminta	-	3 628 857	-	3 628 857	3 613 990
Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut velat yhteensä	-	3 628 857	-	3 628 857	3 613 990

Toistuvasti käypään arvoon arvostetut erät 31.12.2015

(1 000 euroa)	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Käypä arvo yhteensä	Kirjanpitoarvo
Rahoitusvarat					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat					
Pankkitoiminta	–	–	3 383	3 383	3 383
Johdannaiset					
Pankkitoiminta	–	5 356	–	5 356	5 356
Myytävissä olevat rahoitusvarat					
Pankkitoiminta	463 754	94 675	30 959	589 388	589 388
Vakuustointiminta	24 412	–	–	24 412	24 412
Muut	12 418	–	–	12 418	12 418
Rahoitusvarat yhteensä	500 583	100 032	34 342	634 957	634 957

Myytävissä olevien rahoitusvarojen Muut -erä 31.12.2015 sisältää muiden toimintojen myytävissä olevat rahoitusvarat, jotka muodostuvat POP Pankkien vakuusrahaston sijoituksista. POP Pankkien vakuusrahasto purettiin kesäkuussa 2016.

Jaksotettuun hankintamenoan arvostetut erät 31.12.2015

(1 000 euroa)	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Käypä arvo yhteensä	Kirjanpitoarvo
Rahoitusvarat					
Lainat ja saamiset					
Pankkitoiminta	–	3 123 949	–	3 123 949	3 143 299
Jaksotettuun hankintamenoan arvostetut varat yhteensä	–	3 123 949	–	3 123 949	3 143 299
Rahoitusvelat					
Muut rahoitusvelat					
Pankkitoiminta	–	3 519 270	–	3 519 270	3 532 372
Jaksotettuun hankintamenoan arvostetut velat yhteensä	–	3 519 270	–	3 519 270	3 532 372

Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvän arvon määrittäminen

Rahoitusvarat ja -velat merkitään taseeseen käypään arvoon tai jaksotettuun hankintamenoan. Rahoitusinstrumenttien luokittelu ja arvostaminen on kuvattu tarkemmin tilinpäätöksen liitteessä 2 POP Pankki -ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteet.

Käyvän arvon hierarkiat

Taso 1 sisältää rahoitusinstrumentit, joiden arvo määräytyy likvideiltä markkinoilta saatavien markkinahintanoteerausten perusteella. Likvideiksi markkinoiksi katsotaan sellaiset markkinat, joilta hintanoteeraukset saadaan säännöllisesti. Tähän ryhmään merkitään kaikki julkisesti noteeratut arvopaperit.

Taso 2 sisältää sellaiset rahoitusinstrumentit, joiden arvostuksessa käytetään yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä tai -malleja, jotka perustuvat todennettavissa oleviin markkinahintoihin perustuviin oletuksiin. Tasolle 2 merkittyjen rahoitusinstrumenttien käypä arvo voi perustua esimerkiksi rahoitusvälineen osien markkinanoteerauksesta johdettuun arvoon. Tähän ryhmään merkitään mm. korkojohdannaiset sekä muut instrumentit, joilla ei käydä kauppaa likvideillä markkinoilla.

Taso 3 sisältää sellaiset rahoitusinstrumentit ja muut varat, joiden käypä arvo ei perustu markkinanoteerauksiin tai arvostusmenetelmien tai -mallien avulla todennettavissa olevien markkinahintojen perusteella laskettuun arvoon. Arvostusmenetelmissä käytettyihin oletuksiin liittyy usein epävarmuutta. Tasolle 3 merkittyjen varojen käypä arvo perustuu usein kolmannelta osapuolelta saatuun hintatietoon. Tähän ryhmään merkitään noteeraamattomat osakkeet ja rahastot sekä sijoituskiinteistöt.

Siirrot käyvän arvon hierarkiatasojen välillä

Siirrot hierarkiatasojen välillä katsotaan tapahtuneen siirron aiheuttaneen tapahtuman tai olosuhteiden muutoksen toteutumispäivänä.

Katsauskaudella on siirretty arvopapereita 4 204 tuhatta euroa hierarkiatasolta 3 hierarkiatasolle 1. Kyseisille myytävissä oleville saamistodistuksille ei aiemmin saatu säännöllisesti julkista noteerausta, minkä vuoksi ne oli kauden alussa luokiteltu hierarkiatasolle 3.

TASOLLE 3 MERKITYJEN TOISTUVASTI KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTETTUVIEN RAHOITUSVAROJEN TAPAHTUMAT

Tasolle 3 merkittyjen käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien rahoitusvarojen tapahtumat

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2016 Pankkitoiminta	1.1.–31.12.2015 Pankkitoiminta
Kirjanpitoarvo 1.1.	3 383	3 477
– Myynnit	–	–50
– Kauden aikana eräntyneet	–1 554	–
+/- Tuloslaskelmaan kirjatut realisoitumattomat arvomuutokset	–60	–44
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	1 769	3 383

Tasolle 3 merkittyjen myytävissä olevien rahoitusvarojen tapahtumat

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2016 Pankkitoiminta	1.1.–31.12.2015 Pankkitoiminta
Kirjanpitoarvo 1.1.	30 959	44 166
+ Hankinnat	1 158	5 081
– Myynnit	–125	–3 653
– Kauden aikana eräntyneet	–211	–5 183
+/- Tuloslaskelmaan kirjatut realisoituneet arvomuutokset	47	118
+/- Tuloslaskelmaan kirjatut realisoitumattomat arvomuutokset	–8	30
+/- Laajan tuloksen eriin kirjatut arvomuutokset	122	499
– Siirrot tasolle 1 ja 2	–4 204	–10 099
Kirjanpitoarvo 30.6.	27 739	30 959

* Taloudellista lisäinformaatiota ajalta ennen POP Pankkien yhteenliittymän toiminnan käynnistämistä 31.12.2015. Ks. Liite 1.

HERKKYYSANALYYSI TASOLLE 3 MERKITYILLE RAHOITUSVAROILLE

Myytävissä olevat rahoitusvarat 30.6.2016

(1 000 euroa)	Kirjanpitoarvo	Mahdollinen vaikutus omaan pääomaan	
		Positiivinen	Negatiivinen
Pankkitoiminta	70 111	10 517	-10 517
Myytävissä olevat rahoitusvarat yhteensä	70 111	10 517	-10 517

Myytävissä olevat rahoitusvarat 31.12.2015

(1 000 euroa)	Kirjanpitoarvo	Mahdollinen vaikutus omaan pääomaan	
		Positiivinen	Negatiivinen
Pankkitoiminta	31 446	3 258	-3 258
Myytävissä olevat rahoitusvarat yhteensä	31 446	3 258	-3 258

Tasolle 3 merkittyjen toistuvasti käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen käyvän arvon herkkyys on laskettu korkosidonnaisille sijoituksille olettamalla korkotason muuttuvan yhden prosentin ja muille sijoituksille olettamalla arvopaperin käyvän arvon muuttuvan 15 prosenttia.

POP Pankki -ryhmällä ei ole kertaluonteisesti käypään arvoon arvostettuja varoja.

LIITE 19 LÄHIPIIRITIEDOT

POP Pankki -ryhmän lähipiiriin kuuluvat POP Pankkiliitto osk:n hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet sekä näiden läheiset perheenjäsenet. Lähipiiriin kuuluu myös POP Pankkiliitto osk:n toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa. Lisäksi lähipiiriin kuuluvat edellä mainittujen henkilöiden määräysvallassa olevat yritykset.

Lähipiiriliiketoimissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia 31.12.2015 jälkeen.

LIITE 20 VAKAVARAISUUS

POP Pankkien yhteenliittymä muodostuu keskusyhteisöstä (POP Pankkiliitto osk), keskusyhteisön jäsenluottolaitoksista, jäsenluottolaitosten konsolidointiryhmiin kuuluvista yrityksistä ja sellaisista luottolaitoksista, rahoituslaitoksista ja palveluyrityksistä, joiden äänivallasta edellä mainitut yhteisöt yhdessä omistavat yli puolet. Tarkemmat tiedot konsolidointiryhmään kuuluvista yhteisöistä on ilmoitettu liitteessä 1.

Pilari III –julkistamisvaateita on esitetty tilinpäätöksen riskienhallintaa ja vakavaraisuuden hallintaa käsittelevässä liitteessä 4 sekä hallinto- ja ohjausjärjestelmiä käsittelevässä liitteessä 3. Palkitsemista koskevat julkistamisvaateet on esitetty hallinto- ja ohjausjärjestelmiä koskevassa liitteessä 3 sekä henkilöstökuluja koskevassa liitteessä 48.17.

POP Pankkien yhteenliittymän luottoriskin pääomavaade lasketaan standardimenetelmällä ja operatiivisen riskin pääomavaade perusmenetelmällä. Markkinariskin pääomavaade lasketaan perusmenetelmällä valuuttaposiitille.

VAKAVARAISUUDEN YHTEENVETO

(1 000 euroa)	30.6.2016	31.12.2015
Omat varat		
Ydinpääoma ennen vähennyksiä	477 440	461 632
Vähennykset ydinpääomasta	-5 379	-6 089
Ydinpääoma (CET1) yhteensä	472 061	455 542
Ensisijainen lisäpääoma ennen vähennyksiä	8 815	10 545
Vähennykset ensisijaisesta lisäpääomasta	-	-
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	8 815	10 545
Ensisijainen pääoma (T1 = CET1 + AT1)	480 876	466 087
Toissijainen pääoma ennen vähennyksiä	3 526	3 164
Vähennykset toissijaisesta pääomasta	-	-
Toissijainen pääoma (T2) yhteensä	3 526	3 164
Omat varat yhteensä (TC = T1 + T2)	484 401	469 251
Riskipainotetut erät yhteensä	2 256 276	2 252 853
josta luottoriskin osuus	2 046 965	2 038 332
josta vastuun arvonokkaisuriski (CVA)	2 463	3 599
josta markkinariskin osuus (valuuttakurssiriski)	20 817	24 892
josta operatiivisen riskin osuus	186 031	186 031
Luottolaitoslain mukainen kiinteä lisäpääomapuskuri (2,5 %)	56 407	56 321
Vastasyklinen pääomapuskuri	200	253
Ydinpääoma (CET1) suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	20,9 %	20,2 %
Ensisijainen pääoma (T1) suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	21,3 %	20,7 %
Omat varat yhteensä (TC) suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	21,5 %	20,8 %
Vähimmäisomavaraisuusaste		
Ensisijainen pääoma (T1)	480 876	466 087
Vastuut yhteensä	4 429 563	4 283 948
Vähimmäisomavaraisuusaste, %	10,9 %	10,9 %

LISÄTIETOJA

Toimitusjohtaja **Heikki Suutala**, puh. 0500 661431 ja johtaja **Timo Hulkko**, puh. 0500 894 008
www.poppankki.fi/pop-pankki-ryhma

Puolivuosisikatsauksen lukuja ei ole tilintarkastettu.

POP Pankki
Lähellä ihmistä